

OBRANA

**Rozhovor s prezidentom
Ivanom Gašparovičom**

**Piloti
v zime**

**Kolíňanský vrch
ako príprava
na Cyprus**

**Slovenská republika
NATO
10 rokov**

sochi.ru
2014

Zlatý lesk pre Slovensko a Duklu

„Nasťa dokázala, že patrí k svetovej špičke. Jej zlatá medaila je obrovským úspechom nielen nášho vojenského športového centra, ale celého Slovenska,“ povedal minister obrany Martin Glváč po tom, ako biatlonistka Anastasiya Kuzminová 9. februára získala zlatú medailu na ZOH v Soči v rýchlostných pretekoch žien na 7,5 kilometra. Členka Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica obhájila zlato spred štyroch rokov z Vancouveru a pridala aj výborné piate miesto v stíhacích pretekoch na 10 kilometrov. Spolu s Janou Gerekovou, Pavlom Hurajtom a Matejom Kazárom bola šiesta aj v zmiešanej štafete. V alpskom lyžovaní zažiaril ďalší člen VŠC Dukla Banská Bystrica Adam Žampa. V kombinácii skončil piaty a v slalome šiesty, stal sa najlepším lyžiarom SR v alpskom lyžovaní a zaradil sa medzi svetovú špičku (viac na strane 38).

Spomedzi vyše šesťdesiatky slovenských reprezentantov mala Dukla v Soči 13 športovcov. Práve oni nás tešili výkonmi. Ako povedal aj minister Glváč, „reprezentanti z nášho VŠC Dukla Banská Bystrica potvrdili, že patria medzi najlepších slovenských športovcov.“

Text: Pavol Vitko

Foto: SITA/Jozef Jakubčo, TASR/Michal Svítok

Martin Giváč,
minister obrany SR

Vážení vojaci a zamestnanci,
pri príležitosti každého výročia sa pozeráme späť a pripomíname si udalosti, ktoré priamo pôsobili na daný historický milník. Áno, aj pri takej príležitosti akou je vstup Slovenskej republiky do NATO, je vhodné na chvíľu sa zastaviť a zamyslieť. No ja si okrem zamyslenia nad faktom vstupu a jeho výhodách dovoľm obrátiť vašu pozornosť aj na budúcnosť.

Dňa 2. apríla 2004 sa Slovenská republika dostala do elitného klubu bezpečnostnej komunity sveta. Severoatlantická aliancia bola metou, ktorú sme chceli dosiahnuť od vzniku republiky v roku 1993. Vďaka tvrdej práci a zápalu vás všetkých pôsobiacich v Ozbrojených silách Slovenskej republiky sa nám to podarilo. Vstupom do NATO sa však naša práca neskončila a aj v súčasnosti musíme držať krok s partnermi v reformovaní a modernizácii armády a máme aj zodpovednosť za rozvoj našich ozbrojených síl. To je aj moja úloha. Nechcem, aby naši vojaci chodili v krpcoch, ale aby boli aj materiálne rovnocenní partneri. Práve preto trvám na investíciách do výzbroje a výstroja a prístupujeme k opatreniam, ktorých cieľom je zlepšenie vašich podmienok. Ale nie ako v minulosti, keď si nikto nepoložil otázku, aké ozbrojené sily chceme mať. Zvykneme sa podceňovať, že sme malá krajina. Je nás však počuť. Dobré si pamätám na vystúpenie hlavného veliteľa našich OS SR, ktorý vzbudil rešpekt, pozornosť aj súhlas, keď žiadal o informácie o použití finančných prostriedkov v Afganistane. Aj to je príklad toho, že náš hlas v rámci NATO je rovnocenný s hlasom ostatných členov, ako sú napríklad aj Spojené štáty americké. Aj my sme tí, ktorí menia chod dejín cez jednotlivé rozhodnutia v tejto vojenskej organizácii. Občania Slovenskej republiky dostali vstupom do NATO permanentku na bezpečnostnú ochranu a obranu nášho územia, bez ktorej by sme len ťažko vedeli budovať demokratickú spoločnosť a vytvárať hodnoty pre budúce generácie Slovákov. Členské štáty vrátane Slovenska musia reagovať na neustále sa meniace bezpečnostné prostredie a novovznikajúce hrozby, a ich armády participujú na plánovaní a plnení úloh Aliancie. Slovensko preto môže byť hrdé na aliančné aj národné centrum EOD, na svojich „chemikov“ zo Zemianskych Kostolian a Rožňavy, na svoje špeciálne sily zo Žiliny, ako aj na ostatné profesionálne pripravené zložky ozbrojených síl.

So súčasným trendom globalizácie sa pasujeme po boku ostatných členov NATO. Spolu s nimi bojujeme za našu bezpečnosť a obranu aj na iných frontoch. Na územiach kde sa rodí extrémizmus a terorizmus.

Členstvo nás však niečo stojí. Nehovorím o peniazoch, ale o potrebe ďalších podstatných výkonov dôležitých pre zlepšovanie efektivity NATO. Ak chceme, aby sme boli pridanou hodnotou, musíme byť proaktívnym partnerom nielen pri jednotlivých politických rozhodnutiach, ale najmä v teréne. Naša prítomnosť v Afganistane je jedným z našich konkrétnych príspevkov, no nie je len príspevkom pre NATO či Afganistan, ale najmä pre nás, pre našu spoločnosť. Po boku ostatných partnerov sa usilujeme prispieť k dôstojnému životu afganskej spoločnosti a naši vojaci cez jednotlivé aktivity získavajú nevyhnutné skúsenosti pre ďalšie generácie slovenských vojakov.

Desiate výročie vstupu Slovenskej republiky do NATO predstavuje pre nás 10 rokov tvrdej a vytrvalej práce, no aj prerod našej armády na armádu 21. storočia. NATO sa pre nás stalo základným prvkom tvorby obrany našej krajiny a bezpečnosti Slovákov. Verím, že nasledujúcich 10 rokov členstva bude predstavovať spoločný prínos nielen pre Slovenskú republiku, ale aj pre Severoatlantickú alianciu, pretože novodobé výzvy tvorby bezpečného a demokratického priestoru si vyžadujú spoločné riešenia celej medzinárodnej komunity.

Na obálke: Od prijatia SR do Severoatlantickej aliance uplynulo desať rokov • Foto: NATO

4 Iniciatíva prepojených síl NATO

6 Rozhovor s prezidentom SR Ivanom Gašparovičom

8 Slovensko 10 rokov v NATO

16 Výcvik prežitia pilotov v zime

21 Dacia s guľometom

22 Bell Boeing V-22 Osprey

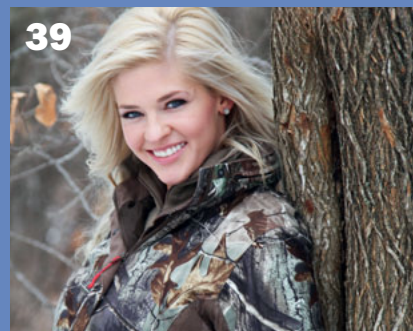
26 Bitka pri Hastingsse

30 Prvá veliteľka práporu

32 Veteráni v Sieni slávy

34 Príprava na Cyprus

39 Miss seržantka

44 Kolegyne v teplákoch

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXII. • č. 3/2014 • Redakčná uzávierka 21. 2. 2014 • Do výroby zadané 24. 2. 2014 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Zástupkyňa šéfredaktora: Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 312 945, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslávské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. NEPREDAJNÉ

Iniciatíva prepojených síl NATO

NATO a jeho členovia sa ocitnú čoskoro v novej situácii. Ukončením operácií v Afganistane čaká NATO presun z mohutného operačného nasadenia do módu udržiavania operačnej pripravenosti. Odpoveďou môže byť v NATO tak často skloňovaná Iniciatíva prepojených síl – Connected Forces Initiative (CFI).

NATO bude v budúcnosti potrebovať udržať schopnosť plniť svoje základné úlohy, ktoré sú opísané v strategickej koncepcii prijatej v roku 2010 Lisabonským summitom. Tá definuje NATO ako alianciu so schopnosťou udržiavania obranyschopnosti svojich členov voči moderným hrozbám a zvyšovania svojich spôsobilostí a efektivity.

Nový prístup – vznik CFI

Strategický plán „NATO Forces 2020“ prijatý na summite v Chicagu 2012, stanovuje ciele Aliancie pre obdobie do roku 2020. Krátka charakteristika síl v tomto dokumente znie: „Moderné, úzko prepojené sily, vhodne vybavené, vycvičené, riadené a dobre vedené, schopné reagovať na akúkoľvek krízu a viesť operácie s partnermi v akomkoľvek prostredí“. V tejto situácii prichádza Iniciatíva prepojených síl, ktorá má za cieľ udržať pripravenosť a bojovú efektívnosť prostredníctvom rozšírených možností vzdelávania a výcviku, zvýšeným počtom cvičení a lepším využívaním technológií. Slovom zástupcu generálneho tajomníka NATO Alexandra Vershbowa: „Iniciatíva prepojených síl (CFI) a Inteligentná obrana (Smart Defence – SD) nám poskytnú sily a spôsobilosti potrebné pre tzv. hard power, ktorá je v dnešnom neistom svete stále nevyhnutná. Ďalším rozvojom nášho prepojenia s partnermi po celom svete môže NATO získať tzv. soft power, ktorá je rovnako podstatná pre vytváranie stability a mieru vo svete“.

Prepojenie inteligentnej obrany a CFI

Samotná inteligentná obrana je pružným súborom politických iniciatív, ktoré by v mnohonárodnej spolupráci mali generovať sily a prostriedky v celom spektre budúcich úloh NATO. CFI treba chápať ako prostriedok či nástroj na dosiahnutie určených cieľov, resp. naplnenie koncepcií, pričom rozvíja koncepciu inteligentnej obrany. Na konkrétne prepojenia medzi inteligentnou obranou a CFI si budeme musieť ešte chvíľu počkať. Pokiaľ inteligentná obrana je už hlavnou témou v NATO niekoľko rokov a alianční členovia sa zapájajú, a rozvíjajú projekty z nej vyplývajúce (k februáru 2014 existovalo 146 projektov), tak CFI je naproti tomu nová iniciatíva, ktorá sa zatiaľ formuje. Jej rozsah a zámer sa stále ešte dopĺňa a mení. CFI by mala byť jedným z hlavných bodov summitu NATO 2014 vo Veľkej Británii, od ktorého sa očakáva jej ďalšie nasmerovanie. Zaujímavý je tiež politický pohľad na CFI. Z neho je vnímaná ako možný vhodný nástroj pre politickú úroveň, ktorá reprezentuje a rozhoduje o obrane. Prináša totiž možnosť ukázať na potrebu spoločného postupu v rámci NATO a potrebu udržiavania investícií do obrany aj v časoch bez operačného nasadenia.

Koncepcné a operačné súvislosti

Potreba NATO mať a disponovať silnými spôsobilosťami, potreba mať silné partnerstvo a solidaritu v rámci Aliancie, to sú získané strategické poznatky NATO z operačného nasadenia v ISAF. Ďalšími sú poznatky z nedávnej operácie v Líbyi, ktorá ukázala nedostatky v technickej oblasti, ale aj slabiny spolupráce v politickej rovine. V neposlednom rade je tu silný aspekt nezvratného prechodu NATO z robustnej teritoriálnej obrany k silám 21. storočia, ktoré sú expedičné. Objednávku na vznik CFI však treba hľadať aj v súčasne platných a navrhovaných koncepciách NATO. Konkrétne v strategickej koncepcii NATO a ministerskej smernici, z ktorej vychádza operačná ambícia NATO.

Tri piliere

CFI je definovaná tromi piliermi. Má pomôcť udržať pripravenosť a bojovú efektívnosť prostredníctvom rozšírených možností vzdelávania a výcviku (1. pilier), zvýšeným počtom cvičení (2. pilier) a lepším využívaním technológií (3. pilier). A to v štruktúrach síl NATO (NFS), veliteľských štruktúrach NATO (NCS), ako aj v národných armádach členov NATO. Do akej miery a pre koho je stále predmetom ďalšieho vývoja CFI? V každodennej realite by malo ísť predovšetkým o udržanie nadobudnutých skúseností, interoperability a spôsobilostí z afganského nasadenia, budovanie nových spôsobilostí, ktoré členské krajiny ešte len chcú dosiahnuť, resp.

znova obnoviť – a to všetko v čase obmedzených finančných zdrojov na obranu vo väčšine členských krajín NATO.

Implementačný plán a možné úskalia

Ak má byť CFI úspešná, potrebuje mať jasné a konkrétne stanovené ciele a úlohy. Súčasný implementačný plán CFI (stále sa vyvíja a dopĺňa) reflektuje strategické požiadavky vojenského výboru NATO (MC). Pozostáva z jedenástich konkrétnych bodov (kapitol). Spomeniem len najzaujímavejšie z nich: Plánovanie a vykonanie cvičenia s vysokou politickou viditeľnosťou v roku 2015 (Trident Juncture 2015, komplexné spoločné cvičenie NRF); Plán robustných cvičení s vysokou viditeľnosťou na obdobie najbližších rokov po roku 2016; Revitalizácia NRF (mohutnejšia podpora konceptu NRF); Posilnenie SOF (Special Operations Forces – sily pre špeciálne operácie), dôležitého prvku bojových operácií; Nová výcviková koncepcia NATO 2015 – 2020.

Zatiaľ je predčasné potvrdiť alebo vyvrátiť komentáre skeptikov, že CFI je len jedným z ďalších dobrých nápadov, ktorý však bude ťažké naplniť. Už dnes sa dá povedať, že CFI bude prospešná iniciatíva najmä pre tie členské štáty a ich ozbrojené sily, ktoré sú aktívne a majú záujem o udržanie svojej interoperability a spôsobilostí. Týmto krajinám sa otvoria nové možnosti, ktoré síce nebudú priamo znižovať náklady (sekundárne to možné je) na vzdelávanie, výcvik a cvičenia, no poskytnú im doteraz nebývalé možnosti. Pre tie členské krajiny, ktoré chcú pokračovať v tradičnom prístupe, kde doteraz len „trpeli“ nevyhnutnosť všetkých spoločných výcvikových aktivít, cvičení pre NATO, a vo výcviku často hľadali miesta kde ušetriť to, čo im bolo v ich národných vojenských rozpočtoch odňaté, CFI nebude mať žiadny praktický význam. CFI je založená na vôli každej členskej krajiny napredovať, modernizovať a udržiavať svoje spôsobilosti a pripravenosť s požadovaným stupňom interoperability. Za najväčšie riziko celej CFI sa teda dá považovať pasivita a znížená ochota členských krajín investovať do vzdelávania, výcviku, cvičení a udržiavania interoperability. To všetko v období keď Európa zažíva nevídané obdobie mieru a po tom, čo sa skončí bezprostredná operačná (expedičná) skúsenosť s Afganistanom. História však ukazuje, že mier a stabilita sú nielen krehké, ale na ich udržanie je potrebné neustále priebežne pracovať. Preto je dôležité nahradiť priamu operačnú skúsenosť (nasadenie) operačnou pripravenosťou!

Zapojenie OS SR do CFI

Tak ako CFI nadobúda v NATO konkrétne kontúry, aj OS SR si bude musieť vybudovať svoju pozíciu a zväziť, čo z ponúkaných možností využije. Nech má byť zapojenie OS SR do CFI akékoľvek, bude potrebné chápať ho ako súbor postupných krokov v rámci dlhšieho časového obdobia s potrebou zodpovedať nasledujúce otázky: Čo nám CFI ponúka? Kde a na čo môžeme CFI využiť? Aké dôsledky a implikácie CFI budú pre OS SR (náklady, interoperabilita)?, Aký bude rozsah zapojenia OS SR do konkrétnych vzdelávacích a výcvikových aktivít a cvičení? Aké bude definovanie zoznamu požiadaviek OS SR smerom k NATO vo vzťahu k CFI? Aký bude Implementačný plán CFI pre OS SR s analýzou vplyvu jeho využitia?

Na vytvorenie vhodných podmienok zapojenia OS SR do CFI bude nevyhnutné získať dostatočnú politickú podporu, schopnosť OS SR identifikovať a formulovať požiadavky na využitie možností CFI, určiť si a plniť ciele implementácie či schopnosť zapracovať formulované požiadavky a ciele implementácie CFI do programového plánu a dlhodobých plánov OS SR. Nedá sa pritom očakávať, že NATO bude diktovať, ako sa majú členské krajiny do CFI zapojiť a využívať ho. Aliancia zostáva zväzkom suverénnych krajín, spojených záväzkom kolektívnej obrany, ktorého dôveryhodnosť však upevňuje – alebo oslabuje – konanie každého spojenca.

Text: mjr. Milan Hanko
Inštitút obranných
a bezpečnostných štúdií AOS
Foto: NATO

Prezident a hlavný veliteľ
Ozbrojených síl Slovenskej
republiky Ivan Gašparovič:

Posilňujme transatlantické väzby

V marci si pripomíname desiate výročie vstupu Slovenskej republiky do Severoatlantickej aliancie. Desiaty a zároveň posledný rok vo funkcii je prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič. Obrátili sme sa preto naňho, aby pre Obranu zhodnotil, ako vníma toto svoje súputníctvo.

V tomto roku si pripomenieme nielen desiate výročie vstupu do NATO, ale aj do Európskej únie a zároveň 25. výročie „nežnej“ revolúcie, ktorá otvorila cestu k vybudovaniu slobodnej a demokratickej spoločnosti. Navyše ubehlo už päť rokov od prístúpenia Slovenska k Schengenskej dohode a eurozóne a v lete si pripomenieme 70. výročie Slovenského národného povstania. Všetky tieto výročia majú jedno spoločné – pred viac ako 21 rokmi Slovensko začalo písať vlastnú históriu ako zvrchovaný štát, založený na princípoch demokracie, humanizmu, vzájomnej tolerancie a úcty. Tieto výročia sú zrkadlom etablovania Slovenska v spoločenstve moderných a demokratických európskych štátov. Vstup Slovenskej republiky do Severoatlantickej aliancie pre nás nemá len bezpečnostno-obranný význam, ale aj politický. Vstúpili sme do zoskupenia demokratických krajín, ktoré nám otvorilo cestu aj do Európskej únie a získali sme kredit dôveryhodného a spoľahlivého partnera medzinárodných

inštitúcií. V ostatnom období s pribúdajúcimi konfliktmi vo svete, ako aj s rastúcou vlnou terorizmu sa význam nášho členstva v NATO znásobuje. Slovenská republika má povinnosť voči svojim občanom chrániť ich bezpečnosť a zaručovať obranu štátu. Prevažne nadnárodný charakter hrozieb vytvára dojem, že sa nás veľmi netýkajú. Ale poloha Slovenska a naše záujmy nás silne zväzujú s bezpečnosťou širšieho euroatlantického priestoru. Naša bezpečnosť je posilnená kolektívnym obranným potenciálom NATO. Slovensko má záujem na zvýšení funkčnosti NATO a chceme ďalej posilňovať transatlantickú väzbu ako výraz strategického partnerstva medzi Severnou Amerikou a Európou a v rámci nej rozvíjať efektívnu spoluprácu medzi EÚ a NATO. Aby sme mohli čeliť bezpečnostným hrozbám, ktoré dnes stoja pred svetom, potrebujeme silné transatlantické partnerstvo založené na politike spoločných hodnôt a princípov.

To nás však nezabavuje zodpovednosti za každých okolností a v prvom rade vlast-

nými silami garantovať bezpečnosť našich občanov a obranu štátu pri akomkoľvek ohrození a zároveň v súlade so svojimi zmluvnými záväzkami. Slovensko zdieľa medzinárodnú zodpovednosť za bezpečnosť a obranu svojich spojencov a partnerov v euroatlantických zoskupeniach.

Plnenie úloh vyplývajúcich z členstva v NATO síce zvyšuje nároky na vyťaženosť ozbrojených síl, ale nie je kontraproduktívne. Skôr naopak. Zvyšuje prestíž Slovenska, vycvičenosť vojakov, prispieva k celosvetovej, ale aj národnej bezpečnosti.

Vo svojej funkcii ste sa zúčastnili aj na viac ako poltucte summitov NATO. Ktorý z nich ste vnímali pre našu krajinu ako najdôležitejší?

Funkciu prezidenta som začal vykonávať necelé 4 mesiace po vstupe Slovenskej republiky do NATO. Hneď od začiatku som podporoval proces integrácie do NATO a aktívne som sa zúčastnil na jeho 6 summitoch (2004 Istanbul, 2006 Riga, 2008 Bukurešť, 2009 Štrasburg, 2010 Lisabon, 2012 Chicago). Je ťažké vybrať si jeden z nich – ten najdôležitejší. Jednotlivé summity boli kontinuálne a navzájom prepojené ako svojou agendou, tak rozpracovávaním úloh a jednotlivých cieľov. Medzi dôležité medzníky určite patria summity NATO v Lisabone a

Chicagu, ktoré prijali novú strategickú koncepciu, myslenie a postupy krajín Aliancie zodpovedajúce súčasnej dobe ako napríklad implementovať novú kultúru spolupráce, aby sme spolu dosiahli to, čo nemôžu jednotlivé krajiny dosiahnuť za existujúcej finančnej situácie samostatne.

Podiel výdavkov HDP na obranu bol v roku 1995 z dnešného pohľadu astronomických 2,5 %. Odvtedy stále klesá, v poslednom období osciluje okolo jedného percenta, pričom pokles sa podarilo zastaviť až nedávno. Na vyhodnotení vojenského výcvikového roka 2013 ste povedali: „Vláda konečne začína chápať, že stále skracovanie rozpočtu pre armádu nie je dobré a aj povinnosti, ktoré máme voči NATO, už nedovolia ďalej náš obranný rozpočet znížiť.“ Prečo sa predchádzajúce vládne garnitúry usilovali šetriť práve na obrane štátu?

V dôsledku dlhodobých deficitov z predchádzajúceho obdobia v oblasti modernizácie pretrvávajú nedostatky vo vybavení požadovanou výzbrojou a technikou, znižujú sa spôsobilosti dopravných a bojových leteckých kapacít, pretože sa im končí technická životnosť.

Je potrebné si uvedomiť, že sociálna oblasť, školstvo a zdravotníctvo sú pre našu krajinu kľúčové; na druhej strane zúženie činnosti ozbrojených síl predovšetkým na zabezpečenie plnenia základných medzinárodných záväzkov a udržiavanie minimálnych požadovaných spôsobilostí a kapacít pre okamžité nasadenie v prospech domáceho krízového manažmentu treba vnímať ako vážne varovanie vo vzťahu k rezortu obrany i vláde ako celku. Znižovanie rozpočtu na obranu nie je iba problémom Slovenskej republiky. Preto boj s ekonomikou krízou v nadväznosti na financovanie armád je jednou z hlavných tém rokovaní nielen na Slovensku, ale aj v ďalších krajinách NATO a EÚ. Pre rezort obrany to znamená neustále riešiť pretrvávajúci nesúlad medzi stanovenými úlohami na strane jednej a reálne vyčleňovanými zdrojmi na ich realizáciu na strane druhej. V čase nedostatku zdrojov je dôležité rozvinúť koncept inteligentnej obrany, hľadanie spoločných riešení pri rozvoji, udržiavaní a obstarávaní obranných spôsobilostí na úrovni viacerých krajín s cieľom efektívneho vynakladania rozpočtových prostriedkov.

Na vyhodnotení výcvikového roka ste tiež kriticky poznamenali, že za ostatných 10 rokov sa väčšina rozvojových plánov nenaplnila aj preto, lebo takmer nikdy neboli reálne spracované a až teraz sa plánuje s reálne predstaviteľnými dôsledkami do budúcnosti.

Reálne plánovanie by malo byť základom činnosti takej veľkej inštitúcie, akou sú ozbrojené sily. Ako som na vyhodnotení konštatoval, väčšina predchádzajúcich rozvojových plánov rezortu obrany sa nespĺnila nielen preto, že predpokladané zdroje sa

nenaplnili, ale najmä preto, že neboli reálne spracované. Nemusí vždy byť dobré vychádzať z optimistických predpokladov navýšenia rozpočtu v budúcom období, i keď na základe reálnych potrieb a požiadaviek. Pokiaľ do budúcnosti nebudú zosúladené úlohy, potreby a požiadavky s reálne naplánovanými budúcimi zdrojmi, bude sa aj naďalej vyhodnocovať neplnenie cieľov a úloh a prehodnocovať optimalizácia štruktúr. Tento prienik musí byť v súlade s princípmi a postupmi obranného plánovania a v súlade s alokovanými finančnými zdrojmi na obranu.

Základný princíp je jednoznačný – jasne stanoviť, čo potrebujeme a čo si môžeme dovoliť.

„Teší ma, že inštitút prezidenta aj ozbrojené sily podľa verejnej mienky dlhodobopatria k najdôveryhodnejším.“

Ako ste boli spokojný s výsledkami uplynulého výcvikového roka vo vzťahu k plneniu našich záväzkov voči NATO a ďalším medzinárodným organizáciám, ako aj v rámci domáceho krízového manažmentu?

Ozbrojené sily prispeli k úspešnému príbehu a obrazu samostatnej Slovenskej republiky. Aj napriek nepriaznivej finančnej situácii, ktorá limituje ich rozvoj, si ozbrojené sily plnia naše záväzky v systéme kolektívnej bezpečnosti, ktorej sme aktívnym účastníkom. Pri zabezpečení obrany krajiny, pri plnení našich medzinárodných záväzkov a pri pomoci našim občanom v krízových situáciách a pri živelných pohromách odviedli kus dobrej práce a zároveň potvrdili vysokú profesionálnu úroveň.

Ozbrojené sily Slovenskej republiky dlhodobopatria k najdôveryhodnejším inštitúciám našej krajiny.

Ako hlavný veliteľ ozbrojených síl sa podieľate aj na tvorbe legislatívnych dokumentov. Vojakov by iste zaujímal váš postoj k ťažiskám pripravovaného zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov.

Programové vyhlásenie vlády z roku 2012 stanovuje, že vláda presadí stabilizáciu sociálneho systému policajtov a príslušníkov ostatných ozbrojených zložiek tak, aby boli dlhodobopatria k najdôveryhodnejším inštitúciám našej krajiny. Programové vyhlásenie vlády z roku 2012 stanovuje, že vláda presadí stabilizáciu sociálneho systému policajtov a príslušníkov ostatných ozbrojených zložiek tak, aby boli dlhodobopatria k najdôveryhodnejším inštitúciám našej krajiny. Programové vyhlásenie vlády z roku 2012 stanovuje, že vláda presadí stabilizáciu sociálneho systému policajtov a príslušníkov ostatných ozbrojených zložiek tak, aby boli dlhodobopatria k najdôveryhodnejším inštitúciám našej krajiny.

nosti na túto zmenu, ako aj v nadväznosti na programový cieľ vlády, teda posilnenie spoločenskej prestíže tohto povolania je žiaduce, aby nový zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov reflektoval na tieto priority a zmeny. Ide teda napr. o to, aby profesionálni vojaci tak ako policajti mali reálnu možnosť vykonávať štátnu službu až do vzniku nároku na výsluhový dôchodok. Nová právna úprava nemôže byť len prostriedkom riešenia deficitu osobitného účtu rezortu obrany.

V Obrane číslo 8 z roku 2005 ste si zaspomínali na obdobie vašej základnej vojenskej služby, keď ste po vysokej škole slúžili na leteckých základniach v Časlavi, Pardubičiach a Pacove, pričom vojenčinu ste ukončili v hodnosti podporučík. Aké najvýraznejšie spomienky na obranu si budete odnášať pri odchode z prezidentského paláca?

Skutočnosť, že prezident republiky je aj hlavným veliteľom Ozbrojených síl Slovenskej republiky, je zaväzujúca. Počas mojich dvoch funkčných období by som medzi najvýraznejšie spomienky mohol zaradiť množstvo dôležitých faktografických údajov od vstupu Slovenska do NATO, budovanie profesionálnych ozbrojených síl, návštevy vojakov v zahraničných misiách v Afganistane, Kosove, Bosne a Hercegovine, na Cypre a Golanských výšinách, ako aj vo vojenských útvaroch na Slovensku, summity NATO a mohol by som pokračovať vymenúvaním ďalších podobných udalostí.

Jednoznačne najvýraznejšie pocity sa mi vynárajú pri spomienke na príslušníkov ozbrojených síl, ktorí pri plnení svojich povinností zaplatili tým najdrahším – svojím životom, a to či už v misiách, alebo pri výcviku. Medzi veľmi príjemné momenty by som rád zaradil pochvalné slová medzinárodných predstaviteľov, ktorí oceňujú profesionálny výkon služby našich vojakov v zahraničí v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Taktiež zakaždým keď naši občania vyslovujú vďaka za to, že ozbrojené sily poskytujú pomoc pri hasení požiarov, odstraňovaní následkov povodní, snehovej kalamity, pomáhali pri pátraní po nezvestných osobách, alebo keď čítam o tom, ako profesionálni vojaci patria medzi pravidelných darcov krvi a peňažných zbierok na humanitárne účely.

Celkove s uznaním rád konštatujem, že ozbrojené sily pri zabezpečení obrany krajiny, pri plnení našich medzinárodných záväzkov a pri pomoci našim občanom v krízových situáciách a pri živelných pohromách odviedli kus dobrej práce a zároveň potvrdili vysokú profesionálnu úroveň. Vážim si ich náročnú a zodpovednú prácu a chcem všetkým profesionálnym vojakom a zamestnancom rezortu obrany vysloviť poďakovanie za dosiahnuté výsledky a za službu pre Slovenskú republiku.

Druhého apríla 2004 proces vstupu Slovenskej republiky do NATO symbolicky vyvrcholil slávnostným vztyčením slovenskej vlajky pred sídlom NATO v Bruseli.

Aliančná cesta

Foto: NATO

Partnerstvo za mier

V januári 1994 sa najvyšší predstavitelia krajín V-4 stretli v Prahe s americkým prezidentom Billom Clintonom, pričom stretnutie nadväzovalo na rokovania vrcholných orgánov NATO. Tie potvrdili odhodlanie členských štátov Aliancie rozvíjať princípy spojenectva so štátmi, ktoré budú spôsobilé a ochotné prispievať k bezpečnosti v severoatlantickej oblasti. V tomto záujme vzniká program Partnerstvo za mier, pričom Slovensko bolo medzi prvými štátmi, ktoré vo februári podpísali Rámcový dokument a pripojili sa k tejto iniciatíve. Slovensko sa vzápätí spolu s ostatnými krajinami V4 stalo jedným z potenciálnych kandidátov na vstup do Aliancie v prvej vlnе rozširovania.

1997

Neprijatie v prvej vlnе

V prechádzajúcom období sa Slovensko zapojilo do plánovacieho a hodnotiaceho procesu (PARP) a zaradilo sa tak do

Prečo by sme mali zotrvať v NATO

Žiadne z politických rozhodnutí nie je vytesané do kameňa, každé možno zvrátiť. Napriek tomu – niektoré rozhodnutia by mali zostať nemenné!

Nech už sú tendencie volajúce po odmietnutí tradičných kontinentálnych hodnôt, a hlasy volajúce po nutnosti opustiť tradičné európske štruktúry v našom priestore akokoľvek hlasné, faktom zostáva, že Slovensko členstvom v NATO nič nestráca a mnohé získava. Predovšetkým vstupom do NATO sme sa dostali do pozície, v ktorej ako rovnocenný partner môžeme diskutovať a spolurozhodovať o všetkých otázkach, ktoré sa týkajú európskej – a teda aj našej – bezpečnosti. Tento faktor je z mnohých pohľadov dôležitejší než aplikácia článku 5 Washingtonskej zmluvy o

kollektívnej bezpečnosti: tým, že sa podieľame na rozhodovaní o filozofii, stratégii, plánovaní a v konečnom dôsledku aj nasadení vojenských síl Aliancie, stávame sa súčasťou živého organizmu, ktorý sa vyvíja (velenie a doktrína), rastie (rozširovanie o ďalších členov), reaguje na vonkajšie podnety (Smart Defense), a v neposlednom rade podporuje v raste svoje vnútorné orgány (kreovanie a budovanie spôsobilostí, Centrá výnimčnosti...).

Navyše, keďže sa Slovensko už nemusí pri zaistení svojej bezpečnosti spoliehať samo

na seba, mohlo si dovoliť aj zmeny v objeme, zložení, výstroji a výzbroji svojich ozbrojených síl: zrušiť povinnú vojenskú službu (2006), a nahradiť ju menej početnou, zato kvalitnejšou profesionálnou armádou. Členstvo v NATO ponúklo Ozbrojeným silám SR šancu získať skúsenosti, zručnosti a spôsobilosti, ktoré sme dovtedy nemali – aj vďaka interakcii so špecialistami z ozbrojených zložiek ostatných členov Aliancie, a možnosti „byť pri tom“ počas nasadenia v priestoroch operácií (Kosovo, Bosna a Hercegovina, Irak, Afganistan) sme dnes v pozícii, v ktorej si

Slovenskej republiky

procedúr spojeneckého obranného plánovania. Aliancia hodnotila transformačné kroky armády pozitívne. Spomeňme, že v r. 1997 sa na Slovensku konalo medzinárodné vojenské cvičenie Cooperative Key, ktoré bolo dovtedy najväčším cvičením organizovaným orgánmi NATO mimo krajín Aliancie (11 krajín, 633 príslušníkov letectva). Vinou politického vývoja v krajine však Slovenská republika v záverečnej deklarácii summitu NATO v Madride na rozdiel od ČR, Poľska a Maďarska nebola pozvaná k rokovaniam o pristúpení k Washingtonskej zmluve.

1998

Úsilie o dosiahnutie členstva

Dosiahnutie členstva v NATO v najkratšom možnom čase sa stalo jednoznačnou strategickou prioritou bezpečnostnej politiky štátu pod vedením novej koalície vlády. Od leta 1998 začala slúžiť v operácii SFOR (Stabilisation Force in Bosnia and Hercegovina) desiatka dôstojníkov, čo potvrdilo aktuálne rozhodnutie vlády prekonať deficit zastúpenia SR v operáciách NATO (v SFOR pôsobili Slováci do roku 2004).

1999

Ďalšie zastúpenie v operáciách NATO

Po Washingtonskom summite NATO v roku 1999 nabrala euro-atlantická integrácia druhý dych. Snahy smerom k integrácii prispeli k značnému zjednoteniu politických síl vnútri našej krajiny. Slovensko v záujme zvýšenia svojej dôveryhodnosti s cieľom stať sa členskou krajinou Aliancie prijalo zásadu že hoci (ešte) nie v NATO,

bude sa usilovať správať čo najviac tak, ako by ňou už bolo. Aj preto po vypuknutí krízy v Kosove a po tom, ako NATO poskytlo utečencom z Kosova v Albánsku bezpečnostné a humanitárne záruky, vycestovala v júli 1999 do Albánska 40-člená ženijná jednotka. V septembri 1999 sa táto jednotka presunula do Kosova a stala sa súčasťou aliančnej operácie KFOR, kde pôsobila jedenásť rokov.

2000

Prvý Američan v Kuchyni

F-16 Falcon amerických vzdušných síl, pilotovaný plukovníkom Richardom Reynoldsom pristál 1. apríla 2000 ako prvé americké vojenské lietadlo na leteckej základni v Kuchyni pri Malackách, v rámci dvojtyždňového cvičenia Lion's Claw.

Garettova správa

Napriek pozitívnej aliančnej odozve na vyslanie vojakov do AFOR a KFOR a úspešnej organizácii medzinárodného veliteľsko-štábného cvičenia COOPERATIVE CHANCE rezort obrany musel zintenzívniť plnenie základných parametrov cieľov interoperability, pričom získal na predvstupovú prípravu z mimorozpoč-

nás cenia ako expertov na EOD aj IED, na odminovanie aj RCHBO.

Desať rokov nášho členstva v Aliancii malo aj iný než len bezpečnostný a armádno-reformný rozmer: prijatím medzi členov NATO (a zotrvaním v tomto exkluzívnom klube) sme dali jasný a výrazný signál aj pre zahraničných investorov, že Slovensko patrí do chráneného priestoru, že sa oň oplatí zaujímať, že sa v ňom oplatí investovať. A v neposlednom rade sa aj našim spoločnostiam (áno, najmä tým so špeciálom, ale nielen im) otvorila možnosť ponúknuť svoje výrobky a riešenia aliančným partnerom.

NATO zostáva jedinou dlhodobou fungujúcou bezpečnostnou organizáciou na svete. Po období studenej vojny a páde berlínskeho múru sa Aliancia transformovala na garanta konsolidácie stability a demokracie v Euró-

pe, na záruku, o ktorú sa väčšina štátov starého kontinentu opiera pred hrozbami nového milénia – od terorizmu až po útoky v kybernetickom priestore. Na otázku: „Kto dnes potrebuje NATO?“ je jednoduchá odpoveď: „My všetci.“ Bez NATO by riziko konfliktov v Európe bolo oveľa vyššie. Bez NATO by Bosna a

Hercegovina a Kosovo zhoreli v plameňoch etnických a národnostných požiarov. Bez NATO by Európa stratila platformu multinationálnej spolupráce s USA a do veľkej miery aj schopnosť ovplyvňovať projektovanie vplyvu vo svete. Bez NATO by Afganistan bol najväčším exportérom terorizmu na svete. Bez NATO by sa každý druhý námorný konvoj pri pobreží Afriky stal korisťou pirátov.

Žijeme v nedokonalom svete, plnom nových výziev a bezpečnostných rizík – počítačové útoky, ktoré nepoznajú hranice, si podávajú ruky s proliferáciou zbraní hromadného ničenia. Nestabilita v krajinách tretieho sveta hrozí nielen exportom teroristov, ale aj miliónov utečencov a nelegálnych migrantov. V takom svete potrebujeme aj Slovensko pevné spojenectvá a silných partnerov.

(Cc)

tových zdrojov 400 mil. Sk. Dôležité bolo aj mierne zvýšenie kapacít operačne pripravených pozemných síl. Po nesplnení všetkých cieľov transformácie vláda USA poskytla SR pomoc aj formou hodnotenia našich ozbrojených síl, s ktorým vedúci tímu generál Joseph Garrett v apríli oboznámil vedenie štátu a rezortu obrany a definoval úlohy, ktoré ešte musí SR v prístupovom procese splniť

2002

Pozvanie do Aliancie

V rámci hodnotenia realizácie Akčného plánu pre členstvo v Severoatlantickej aliancii bol ocenený pokrok, ktorý Slovensko dosiahlo. Týkal sa napríklad legislatívnej oblasti či účasti v misiách a operáciách (123 vojakov v aliančných operáciách KFOR a SFOR na Balkáne, 40 v koaličnej operácii Trvalá sloboda v Afganistane a 554 vojakov v misiách OSN na Cypre, Východnom Timore, v Eritrei či na Golanských výšinách. Rezort obrany disponoval prostriedkami 1,89 percenta HDP. Summit NATO v Prahe 21. a 22. novembra v prijatej rezolúcii pozval Slovensko s ďalšími šiestimi krajinami na rokovania o pristúpení k Washingtonskej zmluve.

2004

Prijatie do NATO

Po tom, ako členské krajiny NATO podpísali 26. marca 2003 protokol o pristúpení SR k Severoatlantickej zmluve a parlamenty členských krajín Aliancie v nasledujúcich mesiacoch uzatvorili ratifikáciu prístupových protokolov, bolo Slovensko 29. marca 2004 prijaté do NATO. Spolu so SR bolo prijaté aj Bulharsko, Estónsko, Lotyšsko, Litva, Rumunsko a Slovinsko.

NATINADS a ochrana vzdušného priestoru

Integrovaný systém protivzdušnej obrany NATO (NATINADS – NATO Integrated Air Defence System) vznikol v roku 1961 a jeho podstatou je nepretržitá ochrana národného vzdušného priestoru európskych štátov NATO. Vstupom do Aliancie sa stalo jeho súčasťou aj Slovensko. NATINADS patrí k našim ťažiskovým z á v ä z k o m v rámci Aliancie. Systému NATINADS velí hlavný veliteľ spojeneckých síl v Európe (SACEUR) a v rámci slovenských ozbrojených síl zaň zodpovedá veliteľ vzdušných síl so sídlom vo Zvolene. Vyčlenené lietadlá MiG-29, piloti, technický personál, radary s obsluhou a komunikačné systémy sú v nepretržitej pohotovosti.

2005

NATO, EÚ a strategické dokumenty

Po tom ako sa Slovensko stalo 1. mája 2005 aj členskou krajinou Európskej únie realizuje SR svoje bezpečnostné záujmy v kvalitatívne celkom nových podmienkach. Príslušnosť k Aliancii aj Európskej únii poskytuje SR dôležité vonkajšie bezpečnostné záruky,

no prináša aj záväzky SR voči obom organizáciám. Na tieto zmeny reagovalo Slovensko aj prijatím dvoch významných strategických dokumentov: Bezpečnostnej stratégie SR a Obrannej stratégie SR. Aj vďaka bezpečnostným zárukám NATO skončila sa na Slovensku povinná vojenská služba.

2007

Jednotky rýchlej reakcie

V rámci NATO ozbrojené sily postupne plnili všetky aliančné plánovacie

štandardy, známe ako Ciele síl. Ich plnenie zároveň zlepšovalo spôsobilosti ozbrojených síl. A výrazne sa zvyšovala ich nasaditeľnosť v zahraničí. Ozbrojené sily sa aj vďaka tomu začínajú zapájať do jednotiek rýchlej reakcie NATO (NRF). Vyčleňované jednotky sú certifikované podľa štandardov NATO.

Pod'te s nami na to

Na integračných vlnách so Slovenským rozhlasom od roku 1994 do novembra 2002

Civilná kontrola ozbrojených síl a aktívne formovanie verejnej mienky k pozitívnemu vnímaniu členstva v NATO – aj o tieto dva piliere sa opierajú členské štáty Aliancie, ktoré zabezpečujú obranu spoločného euroatlantického priestoru. Vojenské vysielanie Slovenského rozhlasu sa spravodajstvom, publicistikou aj inými činnosťami podieľalo na praktickom naplnení obsahu oboch pilierov.

Roky zmien

Roky 1994 – 1999 priniesli intenzívne zmeny v transformácii našich ozbrojených síl.

Jedna reforma stíhala druhú a my sme „stíhali“ o tom informovať slovenskú verejnosť. V oblasti naplnenia integračných ambícií bolo dôležité rozhodnutie summitu NATO v Bruseli z januára 1994. Summit ponúkol kandidátskym krajinám program Partnerstvo za mier. Slovensko ho v plnej miere prijalo 9. februára 1994. Samozrejme, popoludňajšie vysielanie Slovenského rozhlasu nám okamžite poskytlo svoj priestor. Spravodajsky sme sledovali aj prípravu a pôsobenie našej jednotky z Trebišova na vôbec prvom cvičení v rámci „partnerstva“. Konalo sa v Poľsku vo výcvikovom priestore

re Biedrusko neďaleko Poznane. Našej jednotke velil vtedy npor. Martin Stoklasa, dnešný veliteľ síl výcviku a podpory.

Paradoxný rok

Napriek tomu, že armáda si do pamätného summitu Aliancie v Madride v júli 1997 plnila všetky integračné záväzky, politické kritériá rozhodli o tom, že náš vstup do NATO sa odložil.

Rok 1998 bol paradoxný na vyhlásenia a činy. My sme z poverenia vtedajšieho šéfredaktora prvého programového okruhu Michala Michalčíka za Slovenský rozhlas na uznesenie vlády SR o zvýšení informovanosti o NATO reagovali tak, že sme, ak to bolo len trochu možné, ku každému príspevku pripojili tzv. integračný aspekt. Museli sme si o tom dokonca viesť zázna-

2009

Alianční ministři obrany v Bratislavě

V októbri 2009 sa prvý raz v histórii uskutočnilo na Slovensku neformálne stretnutie ministrov obrany členských krajín NATO, ktoré viedol generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen. Na stretnutí sa zúčastnilo 28 delegácií členských krajín, vrátane delegácie USA vedenej ministrom obrany Róbertom Gatesom. Potom zasadali ministri v rozšírenom formáte NATO – ISAF. Na rokovaní sa zúčastnilo spolu 50 delegácií, ktoré reprezentovali krajiny aj štáty spolupracujúce v Afganistane, veliteľstvá NATO či spolupracujúce organizácie, napr. OSN alebo EÚ. Do Bratislavy zavítal aj veliteľ aliančných jednotiek v Afganistane Stanley McChrystal. Hlavnými témami rokovaní bolo hľadanie rovnováhy medzi existujúcimi zdrojmi a požadovanými aktivitami Aliancie, nový model protiraketovej obrany a operácia ISAF.

2010

Jedenásť rokov v Kosove

Slovenská jednotka ukončila svoje pôsobenie v aliančnej operácii KFOR

v Kosove, kde pôsobila od roku 1999. Najskôr do roku 2002 v sektore Juh pod vedením Nemecka. Neskôr bol vytvorený česko-slovenský slovenský prápor, ktorého vyslanie do Kosova úzko súviselo s medzinárodnou podporou Slovenska v jeho aliančných integračných snahách zo strany Českej republiky. Takmer 400 českých a 100 slovenských vojakov pôsobilo v rámci skupiny Stred zo základne Šajkovac. Podobne ako predtým do Bosny, aj do Kosova bola na niekoľko rotácií vyslaná tiež naša vrtuľníková jednotka.

2011

Veliteľská pozícia v Bydgoszczy

Ozbrojené sily začali v Aliancii obsadzovať aj vysoké veliteľské posty. Tým najvyšším bola pozícia veliteľa Výcvikového centra spoločných síl NATO v poľskom meste Bydgoszcz, ktorú v roku 2011 prevzal generálmajor Pavel Macko (do roku 2013). Od augusta 2007 do februára 2008 ešte ako brigádny generál zastával P. Macko na Hlavnom veliteľstve aliančnej operácie ISAF v afganskom Kábule funkciu

náčelníka štábu koordinácie a riadenia operácií, čo bola zase naša najvyššia funkcia v aliančných operáciách obsadená Slovákom.

V Afganistane aj špeciálne sily

Slovenskí vojaci začali pôsobiť v aliančnej operácii ISAF v Afganistane od mája 2004, pričom už predtým tu boli od roku 2002 nasadení v rámci koalície operácie Trvalá sloboda. Do roku 2005 bolo ťažisko ich nasadenia v Bagrame, potom v Kábule a od roku 2007 v Kandaháre. Po ženistoch a strážnych jednotkách začali pôsobiť aj v operačných výcvikových a styčných tímoch či provinčných rekonštrukčných tímoch, a to aj na ďalších základniach. V rokoch 2010 až 2013 boli do ISAF vysielané aj tímy na likvidáciu nevybuchnutej munície a improvizovaných výbušných prostriedkov (EOD). V septembri 2011 bol do operácie vyslaný tím špeciálnych síl (SOTU), zložený z príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny. Od januára 2014 Žilínčania pôsobia v poradenskom a výcvikovom tíme špeciálnych síl (SOAG).

my a vždy raz do týždňa ich posielat', čuduj sa svet, na ministerstvo kultúry akémusi pánovi Pálenikovi. Čo sa s našimi oznámeniami dialo, neviem do dnešných dní.

Summit NATO, ktorý sa konal 23. – 25. apríla 1999 vo Washingtone, mal znamenať pre Slovensko novú šancu. Slovenský rozhlas pokryl spravodajstvo z USA svojím stálym korešpondentom Ivom Kunšom a v Bratislave sme do vládneho špeciálu nasadli ďalší dvaja „rozhlasáci“ – ja a Roman Kebísek. Ako správna trojica do mariášu sme si rozdelili aj úlohy – Ivo informoval o postojoch USA a spojencov, Roman o programe a rokovaní štátnej delegácie a ja som dostal na starosť vojakov v delegácii, nášho ministra i komentovanie vojenských aspektov prijatých rozhodnutí.

V znamení príprav

Nasledujúce mesiace prebiehali v znamení príprav na podujatia, ktoré neskôr mali názov: NATO – tour. Dostali sme pokyn pripraviť jedno modelové podujatie pre širokú verejnosť, na ktorom sme mali predstaviť Alianciu a úlohy ozbrojených síl v integračnom procese. Pilotný projekt, na ktorom sa podieľala aj šéfka vtedajšieho oddelenia pre styk s verejnosťou MO SR Mgr. Ľubka Pišúthová (dnes Radimská) so svojimi kolegyňami, sme nazvali „Sobota s armádou“.

Možno úspech tohto podujatia spôsobil, že sme mohli pokračovať v stretnutiach s občanmi, vysvetľovať im prínosy i záväzky vyplývajúce z členstva v NATO, úlohu armády v tomto procese. Podarilo sa, no bolo potrebné zabezpečiť aj náležité finančné prostriedky. Dostalo sa nám z tých, ktoré

boli vyčlenené z vládneho programu na podporu verejnej mienky.

Nové milénium

Začiatok nového roka 2001 priniesol nielen začiatok nového milénia, ale aj výmenu vo vedení rezortu obrany. Ak sa dovtedy hovorilo o ozbrojených silách, ako o katalyzátore integrácie, tak po dvoch rokoch vo funkcii ministra obrany predstavoval pre mňa Jozef Stank doslova dynamit. Totálne nasadenie, žiadne výhovorky, ale, ako s obľubou hovorieval – priamy ťah na bránu – pomohol „rozhýbať“ rezort do nevídaných obrátok. Potvrdením sú nasledujúce čísla: v roku 2001 bolo naplánovaných 1 300 stretnutí predstaviteľov rezortu s budúciimi koalíčnymi partnermi, Slovensko sa v rámci Individuálneho programu na členstvo v

2011

Čierny medveď na Lešti

Precvičiť spoluprácu štábov a plánovať i uskutočňovať stabilizačné operácie vojenskej polície pod vedením NATO bolo súčasťou prvého cvičenia mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO MNMPBAT na Slovensku. Na Lešti v rámci cvičenia Čierny medveď cvičilo 420 vojakov. História mnohonárodného práporu, zloženého z vojenských policajtov Poľska, Česka, Slovenska a Chorvátska, sa začala písať po summite NATO v roku 2002.

2012

Kybernetická aj protiraketová ochrana

Z konferencií ministrov obrany NATO spomeňme aj tú, ktorá sa konala 22. októbra 2012 v Bruseli a na ktorej sa zúčastnil aj náš minister Martin Gváč. Rezortní partneri sa venovali novým aktuálnym bezpečnostným výzvam v kybernetickej a protiraketovej obrane, reformám v Aliancii či iniciatív prepojených síl. Generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen informoval o predbežných záveroch rôznych reformných iniciatív a o tom, že v rámci reforiem aliance došlo k

výraznému šetreniu finančných prostriedkov, ktoré je možné využiť pri budovaní spôsobilostí. Ministri rokovali aj o prekonávaní vplyvov klesajúcich rozpočtov na obranu v jednotlivých krajinách, pretože, ako povedal M. Gváč, s takouto tendenciou sa museli vyrovnávať aj ostatné štáty Aliancie.

MACE XIII nad Slovenskom

Precvičiť spoločné postupy pri plánovaní a vedení taktických leteckých operácií za podmienok rádioelektronického rušenia bolo hlavným námetom aliančného cvičenia MACE XIII, ktoré bolo najväčším leteckým vojenským cvičením na Slovensku od nášho vstupu do NATO. Zúčastnili sa na ňom letecké aj pozemné vojenské jednotky z 12 členských štátov NATO. Vzlety a pristátia leteckej techniky sa vykonávajú z leteckej základne Sliač. Spomeňme, že v roku 2010 bolo toto letisko modernizované, pričom rozpočtu ministerstva bolo na modernizáciu vyčlenených 34 miliónov a z Programu bezpečnostných investícií NATO 27 miliónov eur.

EOD experti v Trenčíne

V septembri sa v Trenčíne zišli špičkoví odborníci na likvidáciu nástražných výbušných prostriedkov (EOD) z celého sveta. Podujatie NATO Demonstration and Trials 2012 organizovalo trenčianske Centrum výnimočnosti pre oblasť likvidácie výbušných materiálov - (CoE EOD - Centre of Excellence Explosives Ordnance Disposal). Medzinárodné centrum vzniklo v roku 2001 po šiestich rokoch príprav. Stalo sa prvou oficiálnou inštitúciou Aliancie na Slovensku. Jeho vznik bol dôležitým pokračovaním plnenia úlohy vedúcej krajiny Aliancie v oblasti lik-

NATO zaviazalo uskutočniť 440 aktivít. Pri mnohých asistoval Slovenský rozhlas.

Pochopiteľne, že septembrové udalosti roku 2001 predurčili nielen stratégiu budovania slovenských ozbrojených síl, ale aj novú rétoriku v našich spravodajských a publicistických príspevkoch.

My a NATO – NATO a my

Ďalej však bolo treba pokračovať v rozvíjaní komunikačnej stratégie. Na náš návrh a pod naším gestorstvom vznikol projekt My a NATO – NATO a my. Realizoval sa od októbra 2001 doslova na všetkých vysielacích okruhoch Slovenského rozhlasu. Počas zmluvného obdobia Rádio Slovensko, Rádio Regina, Rádio Patria, Rádio Rock FM i Rádio Slovakia International zaraďovali do svojich ťažiskových relácií. Naše sprava-

vodajské a publicistické príspevky vždy obsahovali integračný akcent. Či už to boli Besedy z prvej ruky, seriál o NATO, výpovede výnimočných osobností slovenského verejného a politického života, reportáže z výcviku a z jednotlivých misií OSN a NATO. Napríklad v Dobrom ráne sme mali rubriku Čo NA TO poslucháč? Robili sme ju formou ankiet s občanmi našich obcí a miest. Bolo to mimoriadne tvrdé, ale tvorivé a plodné obdobie.

Z prvej ruky

V Bruseli 30. októbra 2001 bolo 18. výjazdové zasadnutie vládneho výboru pre vstup do NATO (PRENAME). Naša reprezentácia na rokovaní s Posilneným politickým výborom NATO predložila národný Akčný plán na členstvo v Aliancii, ako aj Koncepciu

rozvoja slovenských ozbrojených síl – Model 2010. Výnimočnosť tohto stretnutia bola v tom, že išlo o poslednú príležitosť dokumentovať pripravenosť Slovenska na vstup do Aliancie. Na túto dôležitú udalosť sme sa pripravili aj v rozhlase. Vedenie okruhu Rádio Slovensko v plnej miere akceptovalo môj návrh a priamo z bruselskej centrálnej sme zrealizovali tridsaťminútovú živú Besedu z prvej ruky.

Po tom, ako v známom juhočeskom výcvikovom priestore v Boleticiach skončil spoločný výcvik 1. česko-slovenského práporu KFOR, sme v predvečer slávnostného nástupu zorganizovali kultúrno-spoločenské stretnutie českých a slovenských vojakov v sále Výcvikovej základne mierových síl v Českom Krumlove. Vyvrcholením bola naživo vysielaná relácia Plná poľná.

vidácie výbušnín, ktorú SR prijala v roku 2004. Poslaním Centra je najmä podpora operáciám pod vedením NATO, zabezpečenie výcviku a stanovovanie štandardov v oblasti EOD pre krajiny Aliancie.

2013

Spôsobilí logisti

Za posledné desaťročie najväčšie medzinárodné logistické cvičenie Capable Logistician 2013 (Spôsobilý logista) sa uskutočnilo od 8. do 26. júna na Slovensku za účasti cvičiacich z 35 krajín a 14 organizácií. Riadilo ho Medzinárodné logistické koordinačné centrum (MLCC) NATO so sídlom v Prahe.

2014

Aktívny plot s našimi spojármi

V roku 2008 sa začali prípravy na vybudovanie modulu nasadiateľných komunikačných a informačných systémov NATO (DCM modul) v Ružomberku. Ide o spojovaciu jednotku, ktorá plní úlohy podpory služieb komunikačných informačných systémov v operáciách alebo na cvičeniach pod vedením NATO. Slovenská jednotka bola formálne začlenená do aliančných štruktúr v roku 2011. V štruktúre NATO patrí pod 3. spojovací prápor s veliteľstvom v Bydgoszczy. Príslušníci jednotky už boli nasadení v ISAF, a v súvislosti s bojmi v Sýrii aj v aliančnej aktivite NATO Active fence (Aktívny plot) v rokoch 2013 a 2014 v Turecku.

V operáciách i vo velení

Ako prezentoval na vyhodnotení výcvikového roka náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek, k 6. februáru sme mali v operáciách NATO 292 vojakov (291 v ISAF, 1 na veliteľstve NATO v Sarajeve). V zahraničí pôsobil 483 vojakov (aj 35 v ALTHEA v Bosne a Hercegovine, 157 v UNFICYP na Cypre, 2 v UNTSO v Sýrii a 1 v EUMM v Gruzínsku). V štruktúrach NATO mimo územia SR obsadzovali OS SR 66 pozícií. „Pri budovaní obranných spôsobilostí bola v roku 2013 najintenzívnejšia spolupráca s NATO,“ zdôraznil genpor. Vojtek.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, Pavol Vitko, KOD, NATO

Deň D

Slovensko už nie je iba pasívnym konzumentom bezpečnosti – aj týmito slovami sa so štyridsiatkou slovenských vojakov pred odletom do operácie Trvalá sloboda v Afganistane lúčil minister obrany Jozef Stank. Bolo to 19. augusta 2002 na Leteckej základni generála Smika na Sliachi. Najmä budovanie vzletovej a pristávacej dráhy a ďalšej infraštruktúry letiska v Bagrame boli hlavnými úlohami jednotky, ktorej velil pplk. Ján Durmis. Jedenásť špeciálnych letov na obrovských dopravných lietadlách Il-76 v priebehu niekoľkých dní prepravilo tony materiálu, techniky, celú jednotku i nás dvoch – vojenských novinárov Pavla Vitka a mňa. Keďže satelitné spojenie fungovalo, dostal som sa s horúcimi informáciami do všetkých relácií Slovenského rozhlasu.

Deň „D“ – 21. november 2002, na ktorý naša krajina čakala od svojho vzniku, sa blížil. Na summit Severoatlantickej aliancie do Prahy sme sa akreditovali spolu s Bercom Rošteckým. Práve som si pripravoval nejaké poznámky, keď sa ozval mobil a hovorca ministra František Kašický mi oznámil, aby som s magnetofónom prišiel do salónika na 19. poschodí hotela Corinthia Tower.

V salóniku bola naša kompletná štátna a vládna delegácia. Do priameho prenosu Českej televízie ešte chýbala nejaká minútka, ale nadšenie v očiach všetkých, čo sa tam zhromaždili, bolo evidentné. V stave najvyššej pohotovosti bol aj môj magnetofón. Krátko pred jedenástou hodinou generálny tajomník Severoatlantickej aliancie George Robertson oznámil:

„Navrhujem hlavám štátov a vlád, aby sme na prístupové rokovania s NATO pozvali nasledujúce krajiny: Bulharsko, Estónsko, Lotyšsko, Litvu, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko. Považujem to za dohodnuté.“

V salóniku vypukol gejzír radosti. Zachytil som ho. Rovnako prvé pocity prezidenta SR Rudolfa Schustera, predsedu vlády Mikuláša Dzurindu, ministra zahraničných vecí Eduarda Kukana a tiež ministra obrany Ivana Šimka. Naozaj osobitné bolo vyznanie vtedajšieho riaditeľa kancelárie prezidenta Jozefa Stanka, bývalého ministra. Verím, že čas ukáže, aké obrovské penzum práce urobil tento človek v prospech naplnenia integračných ambícií Slovenska.

Text: Miroslav Minár

Vojenská polícia slávila 23. výročie

Príslušníci Vojenskej polície si 21. januára slávnostným nástupom pripomenuli 23. výročie svojho vzniku. Riaditeľ Vojenskej polície plk. Ing. Milan Hamar ocenil dobrú spoluprácu s jednotlivými zložkami Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky a Ministerstva obrany SR pri tvorbe požiadaviek na spôsobilosti, plánovanie, výcvik a budovanie logistického zázemia Vojenskej polície. Minister obrany SR Martin Glváč a náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek udelili príslušníkom Vojenskej polície pamätné medaily.

Foto: Ivan Kelement

Máme k sebe blízko

Minister obrany SR Martin Glváč prijal 24. januára na pôde ministerstva novú veľvyslankyňu Českej republiky Líviu Klausovú. Zhodli sa, že naše krajiny spájajú nadštandardné vzťahy. „Som rád, že spolupráca medzi našimi rezortmi obrany je veľmi intenzívna, čoho dôsledkom je aj podpis medzivládnej dohody o rozvoji spolupráce v oblasti obrany. Chceme rozpracovať konkrétne projekty nielen v oblasti vojenského plánovania, vzdelávania, vyzbrojovania ale aj v logistike či v rozvoji ozbrojených síl,“ uviedol Martin Glváč. Podľa veľvyslankyne je obrana v popredí spolupráce medzi našimi krajinami: „Vojenská spolupráca sa v poslednom období veľmi zintenzívnila, a to nielen prostredníctvom kontaktov medzi najvyššími predstaviteľmi, ale aj odborníkov zo spomenutých oblastí.“

Foto: Pavol Vitko

Výmena riaditeľa NATO EOD CoE

Vedenia v trenčianskom Medzinárodnom centre výnimočnosti pre oblasť EOD (NATO EOD CoE) sa 30. januára ujal doterajší veliteľ seredského ženijného práporu podplukovník Ľubomír Mrván, ktorého generálporučík Vojtek povýšil do hodnosti plukovníka. Poslaním Centra EOD CoE je podporovať transformáciu a operačné úsilie NATO v oblasti EOD, poskytovať odborné poznatky a podporu pri vypracovávaní taktiky, metód a postupov na likvidáciu výbušnín. Poskytuje výcvik špecialistom Aliancie a partnerských krajín v odstraňovaní nevybuchnutej munície a výbušných systémov. Od certifikácie vyškolilo už takmer štyri stovky odborníkov z 24 krajín NATO a Partnerstva za mier.

Podelíme sa o skúsenosti

Ministerstvo obrany SR chce odovzdávať Gruzínsku skúsenosti z integračného procesu do NATO a rozvíjať bilaterálnu spoluprácu v oblastiach vojenského školstva a výcviku. Potvrdil to minister obrany SR Martin Glváč na stretnutí so štátnym ministrom pre integráciu do európskych a euroatlantických štruktúr Gruzínskej republiky Alexom Petriašvilim. „Gruzínsko je významným prispievateľom v operácii ISAF v Afganistane i v ďalších projektoch Severoatlantickej aliancie. Je tu teda priestor na vzájomnú spoluprácu,“ uviedol šéf rezortu obrany.

NATO Charity Bazaar

Symbolické šeky s celkovou finančnou pomocou 15 926 eur od charitatívnej organizácie NATO Charity Bazaar si 5. februára 2014 na Generálnom štábe Ozbrojených síl SR Bratislave z rúk jeho náčelníka generálporučíka Petra Vojteka prevzali zástupcovia občianskeho združenia Klub Nádeje v Bratislave a strediska integračných aktivít Sina Nitra. NATO Charity Bazaar je nezisková organizácia, ktorá združuje predstaviteľov 34 krajín vrátane Slovenska. Jej cieľom je získavanie financií, ktorými podporuje charitatívne organizácie v Belgicku a v iných krajinách.

Poradenský tím je pripravený

Plnú operačnú pripravenosť zahlásila ďalšia z jednotiek, ktoré tvoria nový príspevok SR do operácie ISAF v Afganistane. Po jednotke SOAG je aj slovenský Poradenský tím afganských bezpečnostných síl MSF SEAT (Mobile Strike Force Security Forces Advisory Team) po absolvovaní poslednej fázy výcviku na území Afganistanu pripravený poskytovať poradenskú činnosť afganskej jednotke rýchlej reakcie. Kompletná jednotka sa stretla v januári na predsunutej základni v provincii Zábul, ktorá bude miestom ich nasadenia. Poradenský tím je v operácii podriadený 2. pešiemu práporu RAMROD (2/2 Infantry Battalion). Veliteľom Slovákov je podplukovník Štefan Acsai.

Dotáciami podporíme kvalitu

Ministerstvo obrany aj v tomto roku podporí projekty mimovládnych neziskových organizácií celkovou sumou takmer 100 000 eur. Minimálna výška požadovanej dotácie je stanovená na 500 eur a maximálna na 99 580 eur. Mimovládne organizácie sa môžu uchádzať o podporu vzdelávacích aktivít, športových, branno-športových, kultúrnych a spoločenských podujatí. O dotácie sa môžu uchádzať aj s projektmi na ochranu a rozvoj historického a kultúrneho dedičstva so zameraním na vojenské dejiny. Posledným dňom na predkladanie ponúk je 31. marec 2014. Podrobné informácie nájdete na <http://www.mosr.sk/data/files/2921.pdf>

2013: rok úspechov i tragédií

Prezident SR a hlavný veliteľ Ozbroyených síl SR Ivan Gašparovič pri príležitosti vyhodnotenia výcvikového roka 2013 dňa 6. februára vyzdvihol profesionalitu vojakov a zlepšenie technického vybavenia ozbrojených síl. Ocenil aj stabilizovanie rozpočtu armády. „Som veľmi rád, že aj vláda začína chápať, že stále skracovanie rozpočtu pre armádu nie je dobré a naše povinnosti voči NATO už ďalej nedovolia znížiť rozpočet,“ uviedol prezident. Zároveň vyzdvihol: „Predstavitelia Aliancie vyslovujú veľkú pochvalu na adresu našich vojakov v misiách a na ich prácu.“

Minister obrany Martin Glváč v hodnote-ní výcvikového roka 2013 ocenil prínos armády v rámci medzinárodného i domáceho krízového manažmentu. Za najdôležitejšie považuje zastavenie prepadu financovania armády. „Mojou hlavnou úlohou je, aby sme zastavili prepád financií určených na modernizáciu výzbroje a výstroja. Čísla za minulý rok nasvedčujú, že sa nám to darí.“ Minister chce naďalej modernizovať techniku a zlepšovať vybavenie pre vojakov, čo považuje za prioritu. „Rok 2014 v tom bude určite prelomový, pretože ideme do veľkých obstarávaní.“ Náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Peter Vojtek taktiež vyzdvihol zlepšenie stavu našej armády. „Musím konštatovať, že v mnohých oblastiach nastáva pozitívny posun. Nakupujeme novú techniku, sú rozbehnuté mnohé projekty a som optimista, že sa nám ďalej podarí zlepšovať technické vybavenie našej armády.“ Náčelník generálneho štábu pripomenul, že rok 2013 bol pre armádu aj tragický. „Minulý rok bol skutočne jedným z najťažších v histórii OS SR. Celkovo nám zahynuli v misiách traja vojaci, ďalší boli ťažko zranení. Napriek tomu som veľmi rád, že naši vojaci plnili úlohy v zahraničných misiách i doma na veľmi vysokej úrovni.“

Foto: Ivan Kelement

Noc pri Bielom Váhu

Po nočnom núdzovom opustení vrtuľníka v podhorí Nízkych Tatier nastala pre príslušníkov lietajúceho personálu prešovského vrtuľníkového krídla najťažšia časť týždňového prežitia. Predtým bola noc jeho vyvrcholením, teraz ňou začínali. Prešovčania tak museli budovať prístrešky potme. Robili ich z padákov a z toho, čo by mohli reálne použiť z vrtuľníka.

Prežitie lietajúceho personálu po núdzovom opustení vrtuľníka či lietadla patrí v leteectvách členských štátov NATO k ich dôležitej príprave. Inak to nie je ani v našich vzdušných silách. Veď práve príslušníci vrtuľníkového krídla majú už skúsenosti z pôsobenia v zahraničí. Tri razy plnili úlohy na Balkáne. Raz v Kosove v rámci síl NATO KFOR a dva razy v Bosne a Hercegovine. V zostave SFOR (spoločne s holandskou vrtuľníkovou jednotkou) a v operácii ALTHEA.

Zachovať chladnú hlavu

Celý februárový týždeň sa preto v Nízkych Tatrách, najmä v okolí Kráľovej Lehoty pripravovali príslušníci lietajúceho personálu prešovského vrtuľníkového krídla, ako prežiť v zimných podmienkach v horskom teréne v prípade núdzového opustenia vrtuľníka.

Vedúci zamestnania major Radko Gajdoš zdôrazňuje, že cieľom výcviku v prežití je naučiť a obnoviť potrebné činnosti a zručnosti na prežitie v prírodnom prostredí v zimných podmienkach. „Každý z lietajúceho personálu musí absolvovať v priebehu dvoch rokov jedno zimné a jedno letné prežitie. Každé v trvaní piatich dní,“ hovorí major Gajdoš.

Inštruktor zamestnania nadrotmajster Miroslav Štubňa, ktorý už roky pripravuje scenáre spomínaných akcií, pripomína, že v priebehu týždňa sa piloti a palubní technici zdokonaľujú aj v špeciálnej telesnej príprave. „Všetko je zamerané na to, aby rozvíjali svoje pohybové schopnosti a psychickú odolnosť. Zvládli techniku pohybov v zimnom teréne, získali potrebné zručnosti pri prekonávaní prekážok, presunoch, vo vojensko-praktickom lezení. Aby získali potrebnú odolnosť voči telesnému a psychickému zaťaženiu.

Veď úlohy plnia v chlade, pri zníženej viditeľnosti, pridáva sa postupne únava, monotónna činnosť a nedostatok spánku. Museli vedieť poskytnúť svojmu zranenému kolegovi prvú pomoc. Teda reálne všetko, čo môžu očakávať pri núdzovom opustení vrtuľníka v zimných podmienkach v horských oblastiach,“ pripomína nadrotmajster Štubňa.

Klasický zimný výcvik v prežití okrem iného obsahuje presun v neznámom teréne vo dne na vzdialenosť minimálne 10 kilometrov, v noci 5 kilometrov. Založenie a udržanie ohňa vo všetkých poveternostných podmienkach, vybudovanie provizórnych prístreškov v teréne, získanie pitnej vody alebo jej úpravu, získanie a prípravu stravy. Tak isto aj využitie núdzovej dávky alebo záchranných prostriedkov z vrtuľníka. Záchranná vesta pilota obsahuje mnohé potrebné veci (baterku, svetlice, núdzový

polohový maják, minimálna dávka pitnej vody, zápalky, nôž). Ale ako upozorňuje veliteľ vrtuľníkového roja major Radko Gajdoš, ktorý má na svojom konte už vyše 1 500 hodín, odlietaných na rôznych typov vrtuľníkov, takú vestu nemajú piloti počas každého letu.

Improvizovaná fakľa

Inštruktor výcviku kapitán Ján Pohlod pripomína, že osádka musí v noci zostať pri mieste núdzového opustenia stroja, prípadne pri jeho troskách. „Teda vyčkať do rána, keď sa budú môcť lepšie zorientovať v lese, a nie bezcieľne blúdiť v nočnom horskom teréne a prípadne si privodiť ďalšie zranenie. Aby vydržali v čo najlepšej kondícii, musia založiť oheň, zohriať sa pri ňom, prípadne si urobiť núdzové miesto na nocľah, ráno sa zorientovať a vybrať smerom k záchrancom,“ hovorí kapitán Pohlod.

Piloti si pripomenuli aj ovládanie morzeovky. Súradnice bodu dostali práve počúvaním morzeovky. Zapísali si ho, rozkódovali a potom ho našli v teréne. Ukázalo sa, že ani táto úloha im nerobila väčšie problémy. Vyskúšali

Inak bolo tých 1 360 letových hodín bez nejakých väčších problémov. Prvé zimné prežitie absolvoval aj nový pilot poručík Ľubomír Hurajt, momentálne vo výcviku. Ak všetko dobre pôjde, už na budúci rok by mal začať lietať po preškolení na vrtuľníkoch Mi-17. Rodákovi z Popradu nerobilo problémy lyžovanie, ani pohyb v horskom teréne.

Po stopách lavíny

A čím sa ešte tohtoročné zimné prežitie odlišovalo od tých predošlých? Podľa nadrotmajstra Štubňu zmenili trasu, lokalitu, presúvali sa po zľadovatenom teréne, aj v Žiarskej doline v Západných Tatrách. Teda v priestore, ktoré pred pár rokmi poznačila veľká lavína. „Ale náročnosť zvyšujeme aj skracovaním prestávok počas presunov. Lebo je to vlastne aj výcvik špeciálnej teles-

si v priebehu noci aj výrobu improvizovaných signalizačných prostriedkov. Tu je jeden zarúčený recept: Zoškriabať živicu zo stromu, rozohriať ju v nádobe na ohni, namočiť do nej palicu, na ktorej je omotaná gáza či obväz a zapáliť. Poslúži nielen ako improvizovaný signalizačný prostriedok, ale aj ako zdroj svetla pri kratších presunoch v noci, či na prípadné odohnanie divje zveri.

V tomto roku mali Prešovčania v Tatrách netypické zimné podmienky. Snehu bolo oproti minulému roku málo a ani teploty neboli tradične zimné. Pred dvomi rokmi ich potrápili aj vyše dvadsaťstupňové mrazy. V tomto roku ich čakal na Chopku silný vietor. Rovnako pri prechode horským masívom. V horskom teréne budovali rôzne typy prístreškov, získavali pitnú vodu a stravu, zakladali ohniská, vyrábali si improvizované signalizačné prostriedky. Ale napríklad aj nosidlá pre zraneného kolegu za pomoci dvoch palíc a uniformy. Pre

väčšinu skúsených pilotov, ako napríklad pre kapitána Petra Pavlinského, to bolo už zväčša opakovanie. Navyše je fanúšikom vysokohorskej turistiky. Zliezol nielen najvyššiu horu Kaukazu Elbrus, ale na svojom konte má aj sedem tisícovku v Pamíre v Tadžikistane a zlezené kopce v Ekvádore v južnej Amerike.

„Zdolávanie kopcov, ale aj takéto prežitie je dobré. Viem, kde mám svoje hranice, limity. Ani pri lietaní v Bosne som nemal

problém. Aj keď ten pocit pri lietaní nad zamínovanými oblasťami, keby sa niečo stalo a ja by som musel rýchlo vyhľadať bezpečné miesto na pristátie, nebol práve najpríjemnejší. Navyše v takej situácii som ako kapitán vrtuľníka zodpovedný aj za druhého pilota a palubného technika, aby všetko v zdraví prežili,“ približuje kapitán Pavlinský. Zatiaľ sa do podobnej situácie dostal len raz, a to boli blízko domovského letiska.

nej prípravy v prírodných podmienkach. Na Chopku výcvik prebiehal nepretržite, lebo bol tam prudký vietor (v nárazoch vyše 25 metrov za sekundu). V tej dvojtisícovej nadmorskej výške bola pocitová teplota veľmi nízka. Lyžovali dolu v prudkom vetre. Vietor im hnal sneh do očí. Bolo to náročné, preto som veľmi rád, že všetci v poriadku splnili úlohu. Veď aj v takýchto podmienkach museli dodržiavať formáciu (teda nielen bojovať sám so sebou, ale pozeráť pred seba na kolegu, aby do neho nenarazil a myslieť, že ďalšieho má za sebou). Pri plnení tejto úlohy hralo dôležitú úlohu periférne videnie, odhad vzdialenosti a rýchlosti. Netajím, že časť pilotov bola spočiatku zaskočená spomínanými podmienkami,“ priznáva nadrotmajster Štubňa.

Pri koncipovaní zamestnaní v prešovskom vrtuľníkovom krídle vychádzajú z kondičných zamestnaní a poznatkov skúsených pilotov. Tí veľa ráz sami navrhnú, že toto by sme potrebovali precvičiť (napríklad priestorovú orientáciu pri lyžovaní v hmle, pri zníženej viditeľnosti...). Lebo sú to všetko veci, ktoré využívajú aj pri lietaní, aby sa vedeli orientovať pri vypadnutí prístrojov vo vzduchu.

Text a foto: Jozef Žiak

Spojenie pre Patriot

Skupina ôsmich slovenských spojárov z nasaditeľného modulu komunikačných a informačných systémov (DCM – Deployable Communication and Information Systems Module) štyri mesiace od 1. septembra 2013 až do 9. januára tohto roka zabezpečovala pre holandskú protiletadlovú batériu Patriot pripojenie do dátovej siete NATO. Dvadsaťštyri hodín denne a sedem dní v týždni zabezpečovali prenos dát, hlasu a videa medzi spomínanou batériou a Spoločným veliteľstvom vzdušných síl NATO v Ramsteine.

Holandská batéria i slovenskí spojári plnili úlohy na leteckej základni NATO Incirlik (Incirlik Air Base), neďaleko mesta Adana na juhu Turecka blízko hraníc so Sýriou. Základňu, ktorú dokončili v roku 1954 využívajú predovšetkým vzdušné sily USA a Turecka. Zohrávala významnú úlohu pri operácii Púštna búrka aj Iracká sloboda, rovnako v prvej fáze operácie ISAF v Afganistane ako prekladisko vojenského materiálu a techniky, ale aj stíhacia základňa. V súčasnosti sa nachádza na veľmi citlivom bode, kúsok od spoločnej turecko – sýrskej hranice. Holandská batéria Patriot, spoločne s nemeckými a americkými batériami (dovedna šesť batérií Patriot) výrazne posilnili protivzdušnú obranu členského štátu NATO Turecka pred možným útokom zo Sýrie.

Slováci v Turecku

„Prostredníctvom nasaditeľnej spojovacej techniky NATO sme pre Holanďanov zabezpečovali spojenie. Išlo o KIS podporu, ale aj podporu nasadeného softvéru,“ približuje úlohu slovenských spojárov v Turecku veliteľ tímu nadporučík Ján Lamanec. Okrem iného vytvorili kompletne miesto velenia a pôsobenia holandskej batérie. Teda zabezpečovali celú dátovú a hlasovú sieť (počítače, videokonferencia, tlačiarne a telefóny...). Išlo o utajovanú sieť. Preto museli byť splnené všetky bezpečnostné opatrenia v súlade s predpismi NATO. Zároveň zabezpečovali prvostupňovú užívateľskú podporu pre príslušníkov holandskej batérie (nielen hardvéru, čiže správa počítačov, ale aj softvérovú

podporu). „Pôsobili sme tam v 12 hodinových zmenách 24 hodín denne. Teda nepretržite. Tomu sme museli podriaď aj náš životný cyklus. Mali sme tri tímy po dvoch ľuďoch, ktorí sa neustále striedali. Bolo to dosť náročné najmä na psychiku. Bolo treba dávať pozor, aby človek nestratil koncentráciu a niečo neprehliadol,“ pripomína nadporučík Lamanec, ktorý je v slovenskom DCM module náčelníkom skupiny KIS.

Každý deň ráno o šiestej a večer o osemnástej hodine sa striedali zmeny slovenských spojárov. Desiatnik Radko Štábla plnil celé štyri mesiace úlohy ako dvojica s rotným Ivanom Oreňákom. „Boli sme viac spolu ako s manželkami a priateľkami. Ale na nejakú väčšiu ponorku nebol čas. Sústredili sme sa na plnenie úloh,“ hovorí desiatnik Štábla.

Neoceniteľná skúsenosť

Rotný Martin Struhár ho dopĺňa, že majú za sebou neoceniteľnú skúsenosť z práce v medzinárodnom prostredí. Zlepšili sme sa aj v komunikácii v anglickom jazyku.

„S prácou svojich ľudí som bol maximálne spokojný. Zabezpečili všetky úlohy na požadovanej úrovni. A keď sa vyskytol nejaký problém, hneď sme ho vyriešili na plnú spokojnosť holandskej batérie. Naši vojaci sa v Turecku oboznámili aj so špecializovaným softvérom, s ktorým doteraz nepracovali. Veľmi rýchlo si ho osvojili a zvládli. Veľa im dala po odbornej stránke spolupráca s agentúrami NATO, ktoré zabezpečujú spojovacie systémy. Spomínané

skúsenosti môžu v plnej miere využívať počas všetkých cvičení a našich nasadení v zabezpečovaní spojovacích a informačných systémov, ako aj pri výcviku v rámci DCM. Som veľmi rád, že našu prácu ocenil aj náš vojenský pridelenec v Turecku brigádny generál Jozef Viktorín, spoločne s veliteľom holandskej batérie a veliteľom leteckej základne,“ spokojne konštatuje nadporučík Lamanec.

Slovenský modul DCM Charlie, ktorý je súčasťou ružomerskej Základne mobilných KIS patrí pod 3. spojovací prápor NATO v poľskej Bydgoszczy. Ďalšie moduly sú umiestnené v Poľsku, Česku, Litve, Maďarsku a Turecku. Ich úlohou je zabezpečovať všetky medzinárodné cvičenia a taktiež všetky nasadenia v pôsobnosti NATO.

Text: Jozef Žiak
Foto: archív J.L.

EÚ zasiahne v SAR

Ministri zahraničných vecí EÚ sa 10. januára venovali okrem krízy na Ukrajine aj krvavému konfliktu v Stredoafrickej republike (SAR). Dohodli sa na vyslaní európskych vojakov do SAR, kde si konflikt medzi kresťanmi a moslimami vyžiadala za posledných 13 mesiacov už tisíce ľudských životov a približne milión obyvateľov vyhnať z domovov. Šesťmesačnej vojenskej misii má veliť francúzsky generálmajor Philippe Ponties, náklady na ňu dosiahnu 25,9 milióna eur. Príslušníkom mierových síl Africkej únie (AÚ) bude pomáhať približne 500 európskych vojakov. „Absolútnou prioritou je chrániť civilné obyvateľstvo pred ďalším násilím; zabezpečiť, aby ľudia v Stredoafrickej republike mohli žiť bez strachu a mohli začať s obnovou svojej krajiny; a tiež zaistiť humanitárnu pomoc,“ povedala šéfka európskej diplomacie Catherine Ashtonová (na obrázku).

Karzaj púšťa teroristov

Afganská vláda prepustila 13. februára na slobodu 65 príslušníkov Talibanu. Špeciálna komisia tak urobila napriek Američanmi predloženým dôkazom o ich teroristickej činnosti. Podľa nich sú niektorí prepustení členovia hnutia Taliban. Ďalší patria k teroristickej sieti Hakkání. Na slobodu sa tak dostal aj Muhammad Valí, ktorý je odborníkom Talibanu na výbušniny. Kontroverzné oslobodenie sa opiera o januárové rozhodnutie prezidenta Hamída Karzaja (foto) prepustiť uväznené osoby „pre nedostatok dôkazov“. „Naše justičné orgány ani generálna prokuratúra proti nim nemajú nijaké dôkazy,“ povedal Karzaj. Prepustených zadržovali hlavne vo väzniciach Parván v Bagráme, ktoré sa nachádzajú asi 40 kilometrov severne od Kábulu. Afganci prevzali úplnú kontrolu nad objektmi v marci 2013 v rámci preberania zodpovednosti za bezpečnosť v krajine afganskými zložkami. Odvtedy afganské úrady už prepustili stovky väznených.

Rusi chcú viac strieľať

Ruská armáda päťnásobne zvýši počet cvičných strelieb. Inšpekcia totiž odhalila, že vojaci trávajú na strelnici príliš málo času. Oznámil to začiatkom februára minister obrany Sergej Šojgu. „Profesionálni vojaci a odvedenci takmer vôbec nestrieľajú. Týka sa to všetkých pozemných síl a tých, ktorí prejdú našimi strediskami bojovej prípravy,“ citovala ministra agentúra RIA Novosti. Šojgu spresnil, že vedenie armády sa rozhodlo zvýšiť objem cvičných strelieb po analýze výsledkov z minuloročných kontrol v ozbrojených silách. Ruské ozbrojené sily momentálne v rámci plánu zlepšiť do roka 2017 pripravenosť vojakov budujú pri Moskve nový výcvikový priestor s modernými streleckými simulátormi.

Bez maturity dva roky natvrdo

Predseda vlády Spojených arabských emirátov na sklonku januára oznámil, že jeho krajina zavádza povinnú vojenskú službu pre všetkých dospelých mužov. Premiér šejk Muhammad bin Rašíd al-Maktúm uviedol, že absolventi stredných škôl budú v armáde slúžiť deväť mesiacov. Tí, ktorí nemajú diplom zo strednej školy, budú podľa novej legislatívy slúžiť dva roky. Al-Maktúm povedal, že návrh zákona posilní obranyschopnosť krajiny, zabezpečenie jej hraníc a „pretrvanie jej úspechov“. Muhammad bin Rašíd al-Maktúm je viceprezidentom a premiérom SAE, ktoré pozostávajú zo siedmich štátov. Je tiež vládcom Dubaja.

Moskva buduje národné obranné centrum

Rusko začalo s výstavbou nového armádneho veliteľského strediska. Národné obranné centrum, sa bude nachádzať v Moskve a bude vybavené špičkovou technológiou. Stavba by mala byť dokončená ešte tento rok. Centrum bude poskytovať vedeniu krajiny integrované možnosti reakcie na krízové situácie. Má slúžiť ako riadiace centrum s nonstop prevádzkou pre ruskú armádu, vrátane jej jadrových striel a jednotiek špeciálneho nasadenia. Zároveň bude monitorovať stav ruskej armády aj v časoch mieru. Podľa rezortu obrany bude centrum slúžiť najmenej 25 rokov.

Česi pre Holanďanov v Bulharsku

Holandská kráľovská armáda (Koninklijke Landmacht) s tradíciou siahajúcou do 16. storočia, si nechá ušiť slávnostné uniformy pre 70 tisíc svojich vojakov v odevnej spoločnosti Koutný z českého Prostějova. Hodnota zákazky predstavuje niekoľko desiatok miliónov českých korún. Firma Koutný už Holanďanom šila uniformy v rokoch 2010 a 2012. Materiály na nové uniformy dodajú tiež české firmy, najmä brnianska Nová Mosilana. Paradoxom je, že česká firma ušije Holanďanom uniformy z českých materiálov – v Bulharsku, kde využíva lacnejšiu pracovnú silu už päť rokov. Spoločnosť Koutný na konci roka 2013 vyhrala časť tendra na maskáčové uniformy Armádu ČR v hodnote 35 miliónov českých korún.

Rakúsko posilňuje misiu v Bosne

Rakúsko posilňuje do Bosny ďalších 130 svojich vojakov, ktorí budú v balkánskej krajine pôsobiť v rámci vojenskej misie pod vedením EÚ. Najnovšie rozšírenie kontingentu, o ktorom informoval aj minister Gerald Klug, súvisí s rozhodnutím vlády, ktorá schválila zvýšenie počtu rakúskych vojakov v zahraničných misiách na 1 100. Šéf rakúskej diplomacie vyzdvihol aj pôsobenie rakúskych vojakov v misii EÚ v Stredoafrickej republike, pričom nevylúčil ich zapojenie aj do ďalších medzinárodných misií v ďalších konfliktných regiónoch.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Duster s guľometom

Nepriestrelné sklá, pancierovanie, ochrana podvozka i guľomet patria k výbave vojenského Dusteru, ktorý predstavili v Rumunsku na sklonku minulého roka v rámci národných osláv.

Rumuni sú veľmi hrdí na oslnivé znovuzrodenie značky Dacia. Prvý december 2013 bol v Rumunsku štátny sviatok a pri tej príležitosti tamojšie ministerstvo obrany predstavilo špeciálnu verziu SUV Dacia Duster. Vozidlo upravené pre potreby armády bolo vrcholom tradičnej vojenskej prehliadky, ktorá sa každý rok koná v hlavnom a najväčšom meste Rumunska – Bukurešti, pod Víťazným oblúkom.

Dacia Duster modifikovaná rumunským vývojovým centrom Renault (RTR),

spĺňa štandardy NATO a potreby dopravy rumunskej armády. Armádnej Dacii Duster nechýba oceľové pancierovanie, dodatočná ochrana podvozka pod motorovým priestorom, prevodovkou, nádržou i zadným diferenciálom. Disponuje odnímateľným navijakom, kotviacim systémom pre leteckú dopravu, ťažným zariadením pre vojenské prívesy, elektrickým generátorom a externými zásuvkami na 12 a 24 voltov. Najvýraznejším vojenským prvkom vzbudzujúcim rešpekt je diaľkovo ovládaná automatická strelná zbraň ka-

libru 7,62 mm namontovaná na streche vozidla.

Podrobnosti o výkone pohonnej jednotky zverejnené neboli. Sotva však na pohon vojenského Dusteru slúži niektorý zo sériových agregátov.

Na prehliadke predviedli aj policajné vozidlá, tiež postavené na základe SUV Duster po poslednom facelifte. Na podobne upravené Dacie sa v Rumunsku môžu tešiť hasiči i pohraničná stráž.

(aš)

Foto: Dacia

Bell Boeing V-22 Osprey

Lietadlo s preklopnými rotormi V-22 Osprey amerického konzorcia Bell Boeing nepochybne predstavuje jednu z najkontroverznejších amerických leteckých konštrukcií posledných desaťročí.

Základnou myšlienkou konštrukcie lietadla s preklopnými rotormi bolo skombinovať výhody kolmého vzletu a pristátia vrtuľníka s vysokou rýchlosťou a veľkým doletom dopravného lietadla. V prípade V-22 Osprey určite ide o zaujímavý a imponujúci stroj, niekedy posudzovaný až nekriticky obdivne. Skutočnosť je rozporuplná. To sa dotýka aj informačného priestoru. Na jednej strane sú tu komerčné aktivity výrobcov tohto futuristického hybridu lietadla a vrtuľníka, a na druhej strane ide o vojenský program, čiže veľké množstvo informácií je často z pochopiteľných dôvodov nedostupných. Program vývoja tohto hybridného lietajúceho pro-

striedku, v odbornej literatúre sa zvykne označovať ako konvertoplán, sa začal v decembri 1981 a začiatočnú prevádzkovú spôsobilosť IOC (Initial Operational Capability) dosiahol vo verzii MV-22B americkej námornej pechoty USMC (United States Marine Corps) v júni 2007 a vo verzii CV-22B veliteľstva síl pre špeciálne operácie amerických vzdušných síl AFSOCOM (Air Force Special Operation Command) až v marci 2009. Kritici mu vyčítajú, že po desaťročiach vývoja zoznam toho čo stroj nedokáže, je určite podstatne dlhší ako zoznam vecí, ktoré zvláda. Na dôvažok, to všetko ešte s nepríjemným mnohonásobným zvýšením celkových nákladov.

Veľmi negatívne sa v súvislosti s konštrukciou konvertoplánu V-22 Osprey vníma počet obetí počas vývoja a skúšok, ktorý je najvyšší spomedzi všetkých leteckých konštrukcií v modernej povojnovej histórii v USA. V etape vývoja došlo k štyrom leteckým nešťastiam prototypov a predsérových strojov – 11. júna 1991, 20. júla 1992, 8. apríla 2000 a 11. decembra 2000. Obzvlášť tragickou bola katastrofa z apríla 2000, keď v troskách lietadla našlo smrť 19 príslušníkov americkej námornej pechoty. Odvtedy mali sériové stroje typového radu V-22 Osprey najmenej ďalších sedem havárií a katastrof – 27. marca 2006 (lietadlo odpísané zo stavu až 14. marca

2009), 7. decembra 2006, 8. apríla 2010 v Afganistane (štyri obete), 11. apríla 2012 v Maroku (dvaja mŕtvi, dvaja zranení), 13. júna 2012 v Afganistane (päť zranených), 21. júna 2013 v Dare County (Severná Karolína) a 26. augusta 2013 v Indian Springs (Nevada).

Strata desiatich strojov V-22, MV-22B, CV-22B a celkovo 36 ľudských životov, z toho len jedno lietadlo stratené v bojovej misii. Národné stredisko bezpečnosti deklaruje v poslednej správe o nehodách kategórie A (úplná strata stroja, odpis) pri dvoch strojoch aj odpísanú hodnotu – konvertoplán MV-22B výrobné číslo BuNo 166735 má v odpise cenu 79 300 000 ame-

Motorové gondoly s trojlistovou vrtulou sú otočne uchytené na samom konci krídla

Konvertoplán MV-22B pri vzlete vo fáze prechodu z vrtuľníkového módu do lietadlového, V zadnej časti rozmerných motorových gondol sú integrované ochladzovače výstupných plynov.

rických dolárov a strata stroja MV-22B výrobné číslo BuNo 168241 je ocenená sumou 75 086 565 amerických dolárov.

Turbulentný vývoj

Program vývoja perspektívneho lietadla s kolmým vzletom a pristátím, pomenovaný JVX pre všetky zložky amerických ozbrojených síl sa začal v decembri 1981. Plánovači ozbrojených síl požadovali schopnosť zvislého vzletu a pristátia s väčšou kapacitou než majú vrtuľníky a schopnosťou dosiahnuť vyššiu letovú rýchlosť a väčší operačný dolet na úrovni dopravných lietadiel s pevným krídlom.

Stroje MV-22B majú v nose nainštalovaný nadstavce na tankovanie paliva počas letu

Základné takticko-technické údaje strojov MV-22B, CV-22B

Dĺžka trupu (bez nadstavca na tankovanie)	17,48 m
Celková dĺžka (pootočené krídlo, zložené rotorové listy)	19,20 m
Rozpätie krídla (s motorovými gondolami)	15,52 m
Výška po vrchol kýlových plôch	5,46 m
po vrchol motorových gondol	6,73 m
Priemer rotorov	každý 11,61 m
Pohonná jednotka	2x Rolls-Royce Liberty AE1107C
Maximálny výkon: normálny vzletový	2x 4 586 kW 2x 5 093 kW
Prázdna hmotnosť	15 177 kg
Maximálna vzletová hmotnosť	23 859 kg
Maximálna užitočná hmotnosť: vnútri trupu v podvese	9 072 kg 4 536 kg
Maximálna letová rýchlosť na úrovni mora	476 km/h
Maximálny výškový dostup: horizontálny let videnie	7 530 m 1 645 m
Maximálny dolet: výsadok prelet	953 km 3 889 km

V rámci tendra na nový typ spoločnosti Bell a Boeing v apríli 1982 oficiálne vytvorili spoločný pracovný tím. Velenie amerických pozemných síl z programu odstúpilo a v decembri 1982 bola správa celého projektu prenesená pod velenie amerického vojenského námorníctva US Navy. Tím Bell Boeing 26. apríla 1983 velenie amerického námorníctva vybralo ako víťaza a hlavného kontraktora na vývoj lietadla JVX, dnes známeho pod typovým označením V-22 Osprey. Návrh projektu JVX tímu Bell Boeing koncepčne vychádzal z technologického demonštrátora Bell XV-15. Ten po prvý raz vzlietol v roku 1977 a po prvý raz v roku 1979 uskutočnil kompletný prechod zo zvislej letovej fázy do vodorovnej. V júni 1985 vývojový tím pod dozorom Veliteľstva leteckých námorných systémov začal s predbežnými

mi konštrukčnými prácami. V apríli 1986 formálne schválili vývoj lietadla v plnom rozsahu, označovaný FSD (Full-Scale Development), ktorý zahŕňa výrobu šiestich strojov pre letové a pozemné skúšky. Podľa plánov malo byť vyrobených a dodaných 913 sériových strojov. Začiatok prevádzkových spôsobilostí IOC malo ako prvé dosiahnuť lietadlo vo verzii pre námornú pechotu v roku 1992. Svoj prvý vzlet uskutočnil prototyp konvertoplánu V-22 dňa 19. marca 1989. Mesiac po prvom lete došlo k prvému zásadnému pokusu zrušiť celý projekt.

V apríli 1989 vtedajší americký minister obrany Dick Cheney predniesol pred kongresom správu zavrhujúcu program V-22 s tým, že nejde o cenovo dostupný program a požadoval zastavenie jeho financovania. V decembri 1989 úrad minis-

tra obrany program V-22 zrušil. Kongres nesúhlasil a pokračoval vo financovaní vývojových snáh sledujúcich dovedenie technológie lietadla s preklopnými rotormi do plne funkčného stavu, zdokonalenie pohonného systému a pokračovanie letových skúšok strojov FSD.

Nasledovali prvé dve nešťastia počas letových skúšok. Na základe analýzy z októbra 1989 velenie amerického vojenského námorníctva US Navy rozhodlo pokračovať vo vývoji stroja V-22. Súčasťou tohto rozhodnutia bola kontrakt na konštrukčný a výrobný vývoj EMD (Engineering and Manufacturing Development) s objednávkou na štyri predsériové lietadlá MV-22.

Cieľom vývojovej fázy EMD bolo dokončenie konštrukcie lietadla cestou letových skúšok strojov zodpovedajúcich sériovým, pokračovaním skúšok dvoch strojov FSD v programe zníženia rizík a skončenie prevádzkových skúšok. Podľa tohto nového programu sa predpokladalo dosiahnutie začiatkovej operačnej spôsobilosti IOC strojov MV-22 v druhom kvartáli 2001. Celková sériová výroba sa naplánovala v rozsahu 360 strojov MV-22 pre námornú pechotu, 50 strojov CV-22 pre vzdušné sily a 48 strojov HV-22 pre vojenské námorníctvo. Systémové, predbežné aj kritické posúdenia konštrukcie sa uskutočnili 13. decembra 1994.

Dňa 25. apríla 1997 autori lietadla V-22 Osprey získali schválenie prechodu s programom do fázy málopočetnej pred-sériovej výroby LRIP (Low-Rate Initial Production). V období od novembra 1999 do júla 2000 nasledovala fáza vojskových skúšok OPEVAL (Operational Evaluation).

V spodnej časti chvosta strojov radu V-22 je rozmerná dvojdielna rampa

Po dvoch katastrofách 12. decembra 2000 letovú prevádzku stroja V-22 zakázali. Opakovanie letov povolili až 29. mája 2002. V auguste 2003 aktivovali prevádzkovú skúšobnú a vyhodnocovaciu letku VMX-22.

V súčasnosti, napriek mnohým kritickým hlasom, jednotlivé zložky amerických ozbrojených síl zatiaľ plánujú nákup plánovaného počtu strojov radu V-22

z roku 2001. Výrobca deklaruje, že v roku 2011 nálet strojov radu V-22 prekročil 100 000 letových hodín od začatia programu. Súčasne propagačná brožúrka výrobcu pre obdobie 2013 – 2014 nezabúda dodať, že lietadlá V-22 predstavujú jeden z najbezpečnejších typov s rotormi, aký kedy americké ministerstvo obrany zaradilo do výzbroje.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Konvertoplán MV-22B v režime vísenia. Efektívnosť jeho vrtúľ nedosahuje výkony čisto vrtuľníkových konštrukcií. Aj preto napríklad stroje radu V-22 nemôžu v núdzových prípadoch pristávať v režime autorotácie.

Slávne bitky histórie

Hastings

Okolie mestečka Hastings v juhovýchodnom Anglicku sa 14. októbra 1066 stalo dejiskom pamätného stretnutia medzi inváznym vojskom normanského vojvodu Viliama II. a armádou anglického kráľa Harolda II. Godwinsona. Bitka, v ktorej zvíťazili Normani, bola začiatkom ovládnutia Anglicka týmito potomkami severských Vikingov.

Bitka sa vraj odohrala na kopci Senlac Hill, kde potom Viliam založil opátstvo Battle Abbey. Vraj hovoríme preto, že podľa novších výskumov sa asi bojovalo na susednom kopci Caldbec Hill, čo si zrejme vyžiada určitú revíziu dejín. Dôvod bitky, v ktorej išlo o nástupníctvo po anglickom kráľovi Eduardovi III. Vyznávačovi, ako i jej výsledky a dôsledky, však zostávajú rovnaké.

Potomkovia Vikingov

V 6. a 7. storočí sa na juhu Škandinávie a v dnešnom Dánsku usadili kmene nejasného pôvodu, ktorým „prisťahlo“ meno Vikingovia. Ich nová vlasť ich totiž čoskoro nedokázala uživiť, a tak sa začali vydávať na viking – lúpežné výpravy do bohatších končín. Zjednodušene povedané, Vikingovia z dnešného Nórska, výborní moreplavci, išli najmä na západ a osídlili juh Islandu, Grónska a prenikli až do severnej Ameriky! „Švédski“ Vikingovia, zvaní aj Varjagovia, sa vydali na východ s cieľom ovládnuť dnešný severozápad Ruska a Ukrajinu. Spočiatku sa im darilo, ale početnejšie miestne slovanské etnikum ich postupne asimilovalo. Vikingovia z Dánska zatiaľ drancovali pobrežia Británie a Írska a predierali sa i na juh. Obsadili severozápad dnešného Francúzska a prenikli až do Stredomoria, kde dobyli Sicíliu a Maltu a získali i niektoré oblasti južnej Talie.

Severozápad Francúzska začali Vikingovia osídľovať okolo roku 880. Miestne oby-

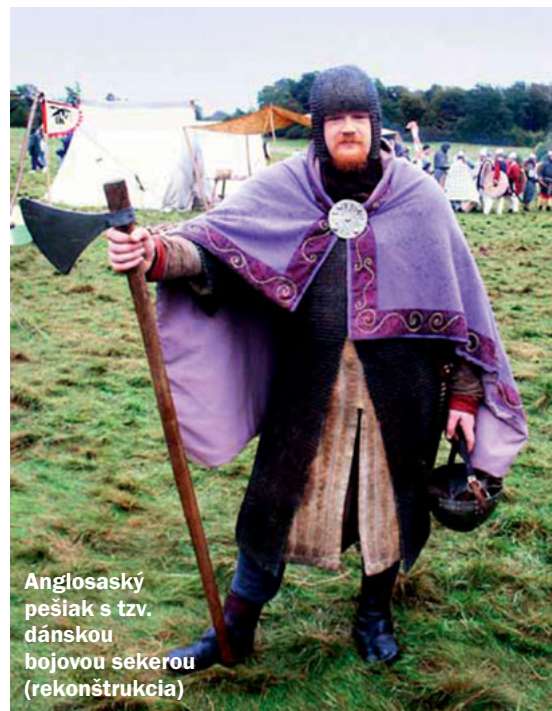
vateľstvo im hovorilo Normani (Severania) a keď v roku 911 západofranský kráľ Karol III. Prostý udelil ich náčelníkovi Rollovi do léna grófstvo so sídlom v Rouene, vznikol základ neskoršieho Normanského vojvodstva. Pôvodne „pohanskí“ Normani potom pomerne rýchlo prijali kresťanstvo a osvojili si aj miestny galorománsky jazyk, predchodcu francúzštiny.

Zbrane, zbroj a taktika

Vikingov, najmä v ranom období ich výbojov, možno charakterizovať ako tvrdú námornú pechotu. Lúpežné výpravy podnikali na až 40 m dlhých štíhlych vesliciach s jedným sťažňom, na ktorom vztyčovali veľkú obdĺžnikovú plachtu. Najväčšie z týchto vojnových lodí menom drakkary (podľa z dreva vyrezanej hlavy draka ako symbolu odvahy na prope) pojali až 50 bojovníkov a niekoľko koní a vďaka malému ponoru sa mohli po riekach plaviť hlboko do vnútrozemia.

K základným zbraňám Vikingov patrili masívne dvojsečné jednoručné meče s čepeľou dlhou 70 až 90 cm, krátkou záštitou a delenou polkruhovou hlavicou, bojové sekery s až 1,5-kg ťažkou hlavicou so širokým polkruhovým ostrím a 1,5-m dlhou drevenou rúčkou, ako aj vyše 2-m dlhé kopije s listovým asi 30-cm dlhým železným hrotom, ktoré dokázali vrhať aj ako oštep.

Na aktívnu ochranu Vikingovia používali drevené okrúhle štíty spevnené železom

Anglosaský pešiak s tzv. dánskou bojovou sekerou (rekonštrukcia)

s priemerom do 90 cm. Hornú časť tela si chránili koženými kabátami s bronzovými platničkami a neskôr krúžkovými košľami a na spodnej časti tela pre lepšiu pohyblivosť nosili nohavice z kože či súkna. Prilby mali spočiatku z hrubej kože vystuženej kovovými rebrami, neskôr celokovové kónického tvaru s krúžkovým závesom a krytom očí a hornej polovice tváre. Osobitnú skupinu Vikingov tvorili tzv. baerserkovia, fanatici požívajúci odvary z halucigénnych húb a bylín, ktorí sa do boja vrhali obnažení bez akejkoľvek ochrannej zbroje a svojou zúrivosťou desili protivníkov.

Normani, potomkovia Vikingov, ktorí sa v roku 1066 vylodili v Anglicku, už mali výzbroj ovplyvnenú európskymi (západofranskými) vplyvmi a používali ľahšiu kombináciu vikinských a karolínskych jednoručných mečov, dlhšie kopije, ľahšie dvojučné bojové sekery, ktorým sa hovorilo dánske, ako aj malé jednoručné vrhacie sekery – tzv. francisky. Na aktívnu ochranu (rovnako jazdci i pešiáci) niesli už väčšinou štíty mandľového tvaru vysoké cca 120 a v hornej časti široké až 70 cm a telá si chránili krúžkovou zbrojou siahajúcou až po kolená.

Podobne bolo pri Hastingsse vybavené aj jadro anglického vojska, až na to, že normanská rytierska jazda, považovaná vtedy za najlepšiu v Európe, ho nielen kvalitou, ale aj počtom prevyšovala.

Zápas o anglický trón

V súvislosti s bitkou pri Hastingsse sa väčšinou spomínajú anglický kráľ Harold II. a vojvoda Viliam II. Normandský. Uchádzači o anglický trón však boli až štyria a okrem menovaných k nim patrili i Haroldov brat Tostig a nórsky kráľ Harald III. Hardrada (Krutý). Ten sa odvolával na starú dohodu s nebohým Eduardom III., podľa ktorej, ak by jeden z nich zomrel bez priameho následníka, jeho kráľovstvo malo pripadnúť druhému. Eduard však na to akosi zabudol... Na sklonku života sľúbil svoj trón bratancovi Viliamovi z Normandie, ale v januári 1066 na smrteľnej posteli odporučil najvyššej rade anglickej šľachty – tzv. Witenagemotu – zvoliť za kráľa jeho švagra Harolda Godwinsona. A tak sa i stalo. Reakcie neúspešných záujemcov o trón na seba nedali dlho čakať.

Už na jar 1066 sa na juhovýchode Anglicka s armádou naverbovanou vo Flámsku vylodil Haroldov brat Tostig, ale neuspel a musel ustúpiť na sever do Škótska. V polovici septembra sa v severnom Anglicku s 5-tisícovou armádou vylodil nórsky kráľ Harald III. Hardrada a obsadil York. Dovtedy vyckávajúci Tostig sa k nemu ochotne pridal. Anglický kráľ Harold II., ktorý skôr čakal útok vojvodu Viliama z Normandie, okamžite vyrazil na sever a v krvavej bitke pri Stamford Bridge, v ktorej padli nórsky kráľ i Tostig, prekvapujúco zvíťazil. Na evakuáciu Nórov, ktorí prežili, vraj stačilo 26 lodí, hoci prišli na asi 300 plavidielach...

Smrť Harolda II. Godwinsona na tapisérii z Bayeux

Bitka pri Hastingsse

S víťaznou, ale unavenou armádou Harold od Stamford Bridge okamžite zamieril na juh k Londýnu, pretože 28. septembra 1066 sa neďaleko Hastingsu z asi 700 plavidiel vylodila 8,5-tisícová armáda Viliama II. Normandského, zložená z Normanov, Brétoncov a vojakov z ďalších francúzskych provincií. Išlo o asi 2,2-tisíc jazdcov a 1,7-tisíc lukostrelcov, zvyšok tvorila pechota.

Harold II. v Londýne a v okolí zozbieral asi 7,5-tisíc mužov, z toho okolo 2-tisíc jazdcov a 5,5-tisíc pešiakov. Jadro jeho vojska tvorili tzv. housecarls, tvrdí žoldnieri dlho slúžiaci kráľovi a ochotní za neho i zomrieť. Mali krúžkovú zbroj, okrúhle štíty, dvojučné dánske sekery a meče.

Historické pramene hovoria, že keď Harold II. dorazil na Caldbec Hill asi deväť míľ od Hastingsu, začal formovať vojsko, ale jeho prípravy prerušil nástup Normanov od asi jednej míľu vzdialeného kopca Senlac Hill. Keďže očakával ďalšie posily z Londýna, logicky sa rozhodol nevyraziť v ústrety silnejšiemu nepriateľovi, ale čeliť mu na tejto strategicky výhodnej vyvýšenine. Preto prikázal zostúpiť z koní i jazde a pripojil ju k pechote, ktorá vytvorila tradičnú anglosaskú takmer nepreniknuteľnú hradbu z okrúhlych i mandľových štítov, ježiacu sa kopijami.

Výsledok bitky nebol dopredu jasný a Anglosasi početne silnejšieho nepriateľa útočiaceho do svahu dlho úspešne odrážali. Najmenej dvakrát sa však mnohí z nich nechali zlákať na prenasledovanie zdanlivo ustupujúcich Normanov a v zálohe číhajúca normanská jazda ich nato kruto zmasakrovala. Napokon osudný šíp zasiahol do oka samotného kráľa Harolda a bolo rozhodnuté!

Normani pri Hastingsse údajne stratili 3-tisíc a Anglosasi 5-tisíc bojovníkov, niektoré

historické pramene však hovoria, že dovedna tu padlo až 10-tisíc mužov. Ich hroby ani zvyšky zbraní či výzbroje sa ale pod Senlac Hill doteraz nenašli... Žeby odpočívali o míľu ďalej pod Caldbec Hill?

Epilóg

Asi dva týždne po bitke pri Hastingsse sa vojvoda Viliam II. Normandský nechal v londýnskom Westminsteri korunovať za kráľa Anglicka a prijal meno Viliam I. Dobývateľ. Na príkaz pápeža, ktorý jeho výpravu do Anglicka podporoval, a na znak pokánia za životy zmarené pri Hastingsse založil na úpätí Senlac Hill opátstvo Battle Abbey. Hlavný oltár jeho chrámu je vraj na mieste, kde padol Harold II. Godwinson. Kto vie?

Text: PhDr. Ján Dolinay

Viliam I. Dobývateľ na stredovekej miniatúre

6 × 6 od Kamazu

Trojnápravový obrnený transportér KAMAZ-63969, ktorý predstavili vlni, kombinuje vysokú odolnosť s mobilitou. Je pochopiteľné, že oň prejavila záujem ruská armáda. Je určený na prepravu desaťčlenného výsadku a na jeho základe môže vzniknúť viacero rôznych verzií – na radiačný a chemický prieskum alebo aj sanitiek. Moderné keramické pancierovanie odolá priamym zásahom projektíl kalibra 14,5 mm a explózií nálože 8 kg TNT. Automobil má výkonný motor, automatickú prevodovku a hydropneumatické odpruženie. Vyzbrojený môže byť diaľkovo ovládanou zbraňovou stanicou s guľometom PKTM kalibru 7,62 mm alebo guľometom Kord 12,7 mm či granátometom GS-30.

Foto: KAMAZ

Vyskúšajú inteligentné pušky

Začínajúca spoločnosť TrackingPoint uzavrela s armádou USA dohodu, podľa ktorej budú vojaci testovať jej inteligentné pušky s technológiou PrecisionGuided Firearm (PGF). Pušky majú vstavaný počítač s operačným systémom Linux, 14,6 megapixelový CMOS senzor a laserový diaľkomer. Vybavenie umožňuje presne zamieriť a sledovať aj pohyblivý cieľ, automaticky vyhodnocovať faktory prostredia ovplyvňujúce strelbu, ako poveternostné podmienky, sklon povrchu alebo vzdialenosť. Cieľ sa môže pohybovať rýchlosťou do 16 km/h a môže byť vzdialený až 700 metrov. Americká armáda si objednala 6 kusov pušiek, ceny za kus sa pohybujú od 10 000 USD až po 27 000 USD. Chce zistiť, či sa bežní vojaci vďaka tejto technológii skutočne môžu vyrovnáť tréňovaným ostreľovačom.

Foto: TrackingPoint

Prekvapenie, šok, zdesenie

Pred tromi rokmi Čína predstavila prototyp tzv. nezistiteľnej stíhačky s technológiami, ktoré mali pre krajinu zostať ešte dlho nedostupné. Vlni pridala sériu špičkových bezpilotných dronov a začiatkom tohto roka odskúšala hypersonický klzák WU-14, schopný letieť atmosférou desaťkrát rýchlejšie ako zvuk – od 10 do 14 tisíc kilometrov za hodinu. Na vývoj hypersonických strojov si doteraz trúfli len Spojené štáty a Rusko. Predstavujú novú kategóriu lietadiel s päťnásobkom rýchlosti zvuku. Rusko podľa všetkého dovidlo hypersoniky už k operačnému nasadeniu. Revolučnou technológiou zrejme disponuje medzikontinentálna raketa Topol-M.

India testovala raketu

India úspešne testovala balistickú raketu s doletom 4 000 kilometrov. Raketu typu zem-zem Agni IV odpálili z polygónu na ostrove Wheeler pri východnom pobreží indického štátu Úrisa. Je schopná niesť jadrové hlavice, ktoré by mohli zasiahnuť aj veľké čínske mestá Peking či Šanghaj. Dvojstupňová raketa má hmotnosť 17 ton, dĺžku 20 metrov a môže niesť jadrovú hlavicu s hmotnosťou jednej tony. Išlo o štvrtý test rakety tohto typu: prvý sa skončil neúspechom, ďalšie dva už boli úspešné. Posledná skúška sa konala vlni v septembri. Krajina sa usiluje držať krok s rastúcou vojenskou silou Číny a chce mať účinné zastrašujúce prostriedky voči svojmu väčšiemu, jadrovou silou disponujúcemu susedovi. Čína je totiž v pretekoch vo vývoji ďaleko pred Indiou a jej interkontinentálne balistické strely sú schopné zasiahnuť akékoľvek miesto v Indii.

Kalašnikov mieri do Ameriky

Ruský zbrojársky podnik Kalašnikov podpísal zmluvu na predaj 200 000 kusov ručných strelných zbraní ročne v USA a Kanade. Zmluvu s americkou spoločnosťou Russian Weapon Company, ktorá je distribútorom ruských strelných zbraní v USA, podpísali na veľtrhu SHOT Show v Las Vegas. Podujatie je najväčšou výročnou ukážkou streleckej a poľovníckej techniky na svete. Russian Weapon Company má exkluzívne právo na distribúciu loveckých a športových zbraní značky Kalašnikov v Spojených štátoch a Kanade. Objem predaja bude 80 000 až 200 000 kusov ročne.

Čína chystá lietadlové lode

Čína chystá stavbu nových lietadlových lodí, aby aj v tejto sfére prekonala Indiu. Zatiaľ jedinou čínskou lietadlovou loďou je Liaoning, prestavaná ruská loď Varjag. „Vzhľadom na oceánske prostredie Číny by dve nové lietadlové lode nestačili na ochranu záujmov. Tri by umožnili udržiavať stálu bojovú pohotovosť,“ vyjadril sa čínsky vojenský expert Du Wenlong. Tri alebo štyri nové čínske lietadlové lode postavia v tamojších lodeniciach Dalian, kde prestavali aj Liaoning. Analytici odhadujú, že budú vybavené štartovacím a pristávacím systémom STOBAR (Short Take Off But Arrested Recovery). Americké námorníctvo má v prevádzke jedenásť lietadlových lodí.

Vietnam si vybral izraelské pušky

Vietnamská armáda nahradí doteraz používané účinné pušky Kalašnikov izraelskými IWI Galil Ace 32 a ich krátkou verziou Galil Ace 31. Sú prispôbené pre strelivo kalibru 7,62×39, používané aj v kalašnikovoch, čo bola jedna z hlavných podmienok kontraktu. Vietnam totiž disponuje veľkými zásobami tohto streliva. Zbrane Galil Ace izraelskej spoločnosti IWI (Israel Weapon Industries) vyrobí vo Vietname na novej výrobní linke v hodnote okolo sto miliónov dolárov, ktorú stavia izraelská spoločnosť. Tá vo výberovom konaní porazila aj ruské a čínske zbrojárské firmy.

TAKÍ SME BOLI

V ROKU 2006

Rok 2006 hneď na začiatku poznačila tragédia lietadla An-24 v Hejciach. Na poste ministra obrany sa vystriedali traja muži. Obrana vstúpila do svojho XIV. ročníka ako mesačník, vydávaný na 48 farebných stranách.

V roku 2006 sa OBRANA venovala aj týmto témam:

- Pri maďarskej obci Hejce sa 19. januára zrútilo vojenské lietadlo An-24, privážajúce domov z mierovej operácie KFOR v Kosove 43 pasažierov. Prežil jediný – Martin Farkaš. Minister obrany Juraj Liška v dôsledku katastrofy 27. januára odstúpil z funkcie. Novým ministrom obrany sa stal Martin Fedor.

- V Bratislave sa 3. mája začal veľtrh obrannej a bezpečnostnej techniky IDEB 2008
- Do piateho ročníka výtvarnej súťaže Vojaci očami detí prišlo 650 súťažných prác
- Vojaci viac ráz počas roka zasahovali pri povodniach – napríklad na rieke Rudave, Toryse či vodnej nádrži Sigord
- V júni Bratislava hostila 9. ročník seminára pracovníkov tlačových oddelení a hovorcov ministerstiev obrany nazvaný OPEN UP
- 2006 bol rokom troch ministrov obrany: 4. júla prezident vymenoval za ministra obrany Františka Kašického
- Novým štátnym tajomníkom MO SR sa 19. júla 2006 stal Jaroslav Baška
- V dňoch 18. až 22. septembra sa neďaleko Lvova uskutočnilo prvé spoločné cvičenie ukrajinských a slovenských ozbrojených síl Slovania za mier 2006
- Koncom septembra sa pod vedením ordinára OS a OZ SR mons. Františka Rábeka konala prvá púť ordinariátu do Ríma
- Robert Kaliňák v Lešti slávnostne otvoril novú výcvikovú budovu Jakub Building Gun
- Pri výbuchu nástražného systému zahynul v Iraku príslušník slovenského kontingentu v operácii Iracká sloboda rotmajster Rastislav Neplech

Stanislav Žulko bol v abecedne radenom zozname na poslednom mieste. Vďaka tomu sa stal posledným vojakom základnej služby. Do civilu ho z vajnského Pluku čestnej stráže vyprevádzali minister Juraj Liška a náčelník generálneho štábu Ľubomír Bulík. Obrana, prirodzene, pri tom nescela chýbať. Januárové vydanie však prinieslo i veľkú reportáž Martina Rajca Iracké peklo. Druhú, zo Sierra Leone, napísal šéfredaktor Pavol Vitko. Dvadsaťšesť strán februárového vydania sa venovalo tragédii An-24, spomienkam na obeť, ale i rozlúčke s Jurajom Liškom, uvítaniu a predstaveniu nového ministra obrany Martina Fedora. Jozef Žiak v apríli priblížil slovom i obrazom najväčšie cvičenie roka – taktické cvičenie s bojovou strelbou martinského práporu okamžitej reakcie v Lešti.

Ľubomír Bulík v tom istom vydaní charakterizoval päť priorít modernizácie ozbrojených síl: podporné systémy jednotlivca, moderné výcvikové zariadenia, vytváranie a udržiavanie spôsobilostí, perspektívne technológie a nadobudnutie leteckej operačnej dopravy a prepravy.

Tretím ministrom obrany sa 4. júla stal František Kašícký. Jeho i nového štátneho tajomníka Jaroslava Bašku Obrana predstavila v augustovom čísle. V októbri sme zasa podrobne referovali o návšteve predsedu vlády SR Roberta Fica, ministra vnútra Roberta Kaliňáka, ministra obrany Františka Kašíckého a náčelníka generálneho štábu Ľubomíra Bulíka v Afganistane. Rok 2006 sa začal smutne a smutne sa i skončil. Témou decembrového čísla bola smrť rotného Rastislava Neplecha pri výbuchu nástražného systému v irackom Al Kúte. (aš)

Veliteľka práporu

Podplukovníčka Zuzana Kraushuberová sa ako prvá vojenská profesionálka v histórii OS SR stala vlani veliteľkou práporu.

Počas štúdia na gymnáziu v Hlohovci sa venovala jazdeckému športu. Keď jej však po úraze rodičia kone zakázali, neprihlásila sa na Vysokú poľnohospodársku školu v Nitre, ale po maturite v roku 1989 presedlala k armáde. Jej život profesionálneho vojaka začal nástupom do ročného práporčieckeho kurzu spojárov v Novom Meste nad Váhom. Prestup do uniformy neľutuje. Veď napokon – na koňoch jazdí dodnes. A aj na tých, ktoré pod kapotou skrýva jej červená cestná Yamaha XJ6 Diversion.

Radšej veliť ako úradowať

V Dopravnom prápore v Hlohovci velí vyše 300 vojakom, pričom tabuľky práporu sú dnes naplnené na približne 70 %. Kde sa v nej zobralo odhodlanie, aby vytvorila ženám cestu aj na métu, ktorá bola v podmienkach našich ozbrojených síl doteraz výhradne parketou mužov? „Myslím si, že je to vždy o charaktere človeka a nie o tom, či som žena, alebo muž. Nikdy som netúžila byť sivou myškou túžiacou po pokoji bez

stresov. Vždy som cítila, že som človekom akcie, som ochotná prijímať výzvy, ísť dopredu a niečo dosiahnuť,“ povie bez falošných okolkov. Pravdaže, jednoduché to nebolo. Kariéru „naštartovala“ už na práporčieckej škole, kedy sa vďaka výbornému prospechu v roku 1989 dostala medzi päť žien, ktoré vybrali na vysokoškolské štúdium do Liptovského Mikuláša. Po promóciách slúžila v 32. leteckej základni Piešťany ako náčelníčka systému rádiového spojenia. Potom prešla štábnymi funkciami, bola náčelníčkou štábu práporu domobrany, pôsobila na veliteľstve spoločnej logistickej podpornej skupiny. A keď v roku 2009 vznikol Dopravný prápor v Hlohovci prevzala funkciu náčelníka štábu. O dva roky nato ju vymenovali za zástupkyňu veliteľa útvaru. „Práve práca s ľuďmi, proaktivita, organizačné schopnosti a tímová spolupráca kolektívu mi pomohli pri plnení úloh, a to sa odzrkadľovalo v pozitívnych hodnoteniach nadriadených. Dávali mi čoraz viac príležitostí, čo si veľmi vážim,“ príživkuje. Priznáva však, že horšie to bolo s pochybovačmi „stojacimi niekde v šere“, ktorí jej prácu ani nepoznali. Vtedy to chcelo aj trpezlivosť. Počas neprítomnosti veliteľa, pôsobiaceho takmer dva roky mimo útvar, velila dopravnému práporu z pozície zástupcu veliteľa v hodnosti major a už vtedy zvládala túto náročnú funkciu. Medzitým jej ponúkli podplukovnícka hodnosť s miestom v kancelárii. „Na tú cestu som odbočiť nemienila. Veliteľský post som chcela dosiahnuť nielen pre seba, ale aj pre ženy, ktoré pôjdu za mnou.“ Zuzanu Kraushuberovú povýšili na podplukovníčku 1. októbra 2013 a stala sa lídrom Dopravného práporu Hlohovec.

Zavelí, aj podporí

Pod velením dopravného práporu prebiehala v minulom období certifikácia na dosiahnutie pohotovosti vyčlenenej jednotky pre sily NATO (NRF) na rok

2013. „Na národnej úrovni sme robili certifikácie aj minulý rok a v súčasnosti sme v stand-bay fáze pre NRF 2014,“ hovorí veliteľka Kraushubrová. Vybraní príslušníci Dopravného práporu plnia úlohy v operáciách EÚ ALTHEA v Bosne a Hercegovine, zúčastňujú sa na misiách na Cypre a aj v Afganistane.

Keď s ňou prechádzame cez autopark s desiatkami vozidiel, nie je možné nevnímať si precízny poriadok a disciplinované vystupovanie vojakov. Veliteľka, matka 17-ročného syna, dodáva: „Možno to bude znieť ako fráza, ale tu v Hlohovci sa podarilo zjednotiť tím veľmi schopných, pracovitých a zodpovedných ľudí, odborníkov vo svojej oblasti, ktorí chodia do práce so srdcom. Sú schopní vytvoriť správnu atmosféru pre vysokú motiváciu s chuťou dosahovať ciele a plniť všetky úlohy. Ich prácu si hlboko cením a vážim. Prejavuje sa to aj vo výborných vzťahoch so susedným multifunkčným práporom, ako aj s civilným sektorom. Vojaci sa venujú klientom Domova sociálnych služieb pre deti a dospelých v Pastuchove, organizujú zbierky pre tých menej šťastných, umiestňujú sa v ankete Vojenský čin roka.“

Je možné, že Dopravný prápor bude reorganizovaný, no pplk. Zuzana Kraushubrová verí, že väčšina jej vojakov ostane pôsobiť v ozbrojených silách. Tak či tak – dopravný prápor sa už do histórie ozbrojených síl zapísal aj tým, že mu velí žena. „Bez ohľadu na to, či je žena, alebo muž, je to správny človek na správnom mieste. Je náročná, vie vydávať rozkazy a žiada ich plnenie. Vie pritom aj podporiť a pochopiť – a to od dôstojníkov až po vojakov,“ povedal nám na jej adresu rotný Miroslav Zachar, veliteľ družstva ťažkej prepravy.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Poradenský tím hlási pripravenosť

Plnú operačnú pripravenosť zhlásila ďalšia z jednotiek, ktoré tvoria nový príspevok Slovenskej republiky do operácie ISAF v Afganistane. Po jednotke SOAG, ktorá poskytuje poradenstvo jednotke afganských špeciálnych síl, je aj slovenský Poradenský tím afganských bezpečnostných síl MSF SFAT (Mobile Strike Force Security Forces Advisory Team) po absolvovaní poslednej fázy výcviku na území Afganistanu pripravený poskytovať poradenskú činnosť afganskej jednotke rýchlej reakcie.

Tridsaťtri príslušníkov tímu SFAT sa v januári pripojilo k pätnástim kolegom z predsunutej skupiny pôsobiacej v Afganistane už od novembra minulého roka. Kompletná jednotka sa stretla 15. januára na predsunutej základni v provincii Zábúl, ktorá bude miestom ich nasadenia. Poradenský tím je v operácii podriadený 2. pešiemu práporu RAMROD (2/2 Infantry Battalion). Veliteľom slovenského poradenského tímu pre afganské jednotky je podplukovník Štefan Acsai z 12. mechanizovaného práporu z Nitry. Je to jeho tretie nasadenie v Afganistane.

Výmena riaditeľa NATO EOD CoE

V trenčianskom Medzinárodnom centre výnimočnosti pre oblasť EOD (NATO EOD CoE) sa 30. januára uskutočnila zmena. Novým riaditeľom sa stal doterajší veliteľ seredského ženijného práporu podplukovník Ľubomír Mrváň, ktorého náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek povýšil do hodnosti plukovníka. Genpor. Vojtek ocenil význam Centra i prácu jeho doterajšieho riaditeľa plukovníka Jaroslava Bieleného. Zdôraznil, že prispel k dobudovaniu inštitúcie a zvýšeniu jej prestíže doma i v zahraničí. Príslušníci trenčianskeho Medzinárodného centra výnimočnosti pre oblasť EOD sa od akreditácie v apríli 2011 podieľali na odbornej príprave a školení štábných dôstojníkov EOD a odborníkov v tejto oblasti nielen z členských krajín NATO, ale napríklad aj z Iraku. Poslaním Centra EOD CoE, ktoré je jedinou inštitúciou NATO na území Slovenska, je okrem iného podporovať transformáciu a operačné úsilie NATO v oblasti EOD, poskytovať odborné poznatky a podporu pri vypracúvaní taktiky, metód a postupov na likvidáciu výbušnín. Sústreďujú sa na výcvik špecialistov Aliancie a partnerských krajín v odstraňovaní nevybuchnutej munície a výbušných systémov. Od certifikácie Centra vyškolili takmer štyristo odborníkov z 24 krajín NATO a Partnerstva za mier. V súčasnosti v centre pôsobia okrem príslušníkov slovenských ozbrojených síl aj ich kolegovia z Poľska, Maďarska, Rumunska a Českej republiky.

Čierny deň

Deviaty júl 2013 na základni Kandahar bol prvý deň ramadánu. Spravodajské služby ho preto už vopred označili za vysoko rizikový dátum, keď možno očakávať útoky Talibanu. Vojenský policajt nadrotmajster Marián Lenčes v ten deň spolu s rumunským kolegom kontroloval oplotenie, činnosť na strážnych vežiach a hliadkovanie v priestore zodpovednosti.

V obedňajšom čase sme stretli slovenské strážne družstvo na zamestnaní neďaleko afganskej strážnej veže. Zastavili sme pri ňom s vozidlom, aby sme skontrolovali našich vojakov. Sotva sme sa pohli ďalej, v spätnom zrkadle som zahliadol strely, ktoré dopadajú na zem. Rýchlo som auto zastavil na bezpečnom mieste a utekal na pomoc našim. Strieľal som smerom na strážnu vežu, odkiaľ boli napadnutí slovenskí vojaci. Po streľbe som im poskytol prvú pomoc. Usiloval som sa napadnutých vojakov a zranených dostať do bezpečia. Počas presunu som stihol podať niekoľko hlásení o incidente a požiadať o záchranné vozidlo QRF team (skupinu rýchlej reakcie). Počas evakuácie sme kryli našich vojakov paľbou. Po odsune ranených a mŕtveho vojaka sme miesto zaistili a strážili, kým útočníka nezadržali. Posledný som ho opúšťal ja,“ približuje incident, pri ktorom bol zabitý jeden slovenský vojak a ďalší dvaja boli vážne ranení, hovorí rotmajster Lenčes.

Nečakaný začiatok misie

Za tento skutok ho v decembri minulého roka minister obrany SR Martin Glváč uviedol do novodobej siene slávy vojenských veteránov. „Veľmi ma to potešilo. Ale oveľa radšej by som bol, keby Daniel žil. V tých ťažkých okamihoch som robil to, na čo som pripravený v ozbrojených silách, v mojom prešovskom útvare Vojenskej polície. Až niekoľko hodín po všetkom mi došlo, čo sa mohlo stať aj nám a že by to mohlo mať fatálne následky. Moje ďalšie pôsobenie v operácii ISAF v Kandahare v radoch medzinárodnej jednotky vojenskej polície, kde sme plnili až do decembra úlohy predovšetkým s americkými a rumunskými kolegami, to však negatívne nepoznačilo,“ pripomína rodák z Košíc, ktorý vyrastal v Turni nad Bodvou a pre štúdium na Vojenskej strednej odbornej škole leteckej v Prešove sa rozhodol najmä vďaka záľube v leteckom modelárstve a v streľbe z malokalibrových zbraní.

Pred 22 rokmi ukončil školu a začínal svoju vojenskú kariéru ako technik rádiotechnickej dielne vo Zvolene, potom ako technik rádiových pros-

triedkov velenia na letisku v Prešove, veliteľ spojovacieho družstva a čaty v prápore rádiolokačného prieskumu a upovedomenia v Košiciach, vedúci starší pomocník rotý rádiolokačného prieskumu vo Veľkej Ide. V prešovskom prápore logistického zabezpečenia brigády bol veliteľom spojovacieho družstva. Rotmajster Marián Lenčoš pôsobí od roku 2005 v radoch Vojskej polície. V prešovskom útvere je vedúcim starším inšpektorom špecialistom v skupine riešenia krízových situácií.

Balkán, Afrika i Afganistan

Počas vojenskej kariéry absolvoval Marián množstvo vojenských odborných kurzov a školení. Okrem iného aj jazykovú prípravu v Garmisch-Partenkirchene. Pôsobil v troch zahraničných vojenských misiách a v jednej operácii. Všetko sa začalo ešte v rokoch 1995 – 1996 v misii UNPROFOR na území bývalej Juhoslávie. Tam bol veliteľom spojovacieho družstva. Tak isto ako v rokoch 1999 – 2000 v misii UNMEE v africkej Eritrei. V misii ALTHEA v roku 2008 bol v Bosne a Hercegovine veliteľom strážneho družstva. A minulý rok bol od júna do decembra v operácii ISAF v Afganistane príslušníkom medzinárodnej jednotky vojskej polície.

„Každé zahraničné pôsobenie mi dalo novú skúsenosť z práce v medzinárodnom prostredí. V Kandahare sme plnili úlohy poriadkovej a dopravnej polície v pravidelných zmiešaných hliadkach v priestore dislokácie. Dopravné hliadky boli zamerané na dohľad nad dopravou a dodržiavanie pravidiel cestnej premávky, poriadkové hliadky na dodržiavanie stanovených medzinárodných rozkazov a štandardných operačných postupov. Po každom raketovom útoku na základňu to boli práve vojenskej polície, ktorí ako prví dohľadávali miesto dopadu a nečakali v krytoch,“ pripomína Marián.

Pôsobí aj v mnohonárodnom prápore vojskej polície NATO (MNM-PBAT). Plnil úlohy veliteľa tímu aj veliaceho poddôstojníka celého práporu. V rokoch 2011 a 2012 velil slovenskej čate na cvičení vo VVP Lešť a v Poľsku. V rámci spomínaného medzinárodného zoskupenia sa zúčastnil aj na cvičení Crystal Eagle v Dánsku. V decembri 2012 bol rotmajster Marián Lenčoš odmenený pamätným krížom talianskeho ministerstva obrany a v novembri 2013 mu americké ministerstvo obrany udelilo medailu ako ocenenie pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane.

Text: Jozef Žiak
Foto: archív ML

- V dňoch 21. a 22.1. sa na oddelení výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych a veterinárnych činností Úradu hlavného lekára Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši pod odborným vedením por. MUDr. Rastislava Jurkoviča uskutočnil Kurz kardiopulmonálnej resuscitácie pre zdravotnícky personál OS SR.

- V pondelok 27. januára sa v priestoroch nitrianskeho 12. mechanizovaného práporu spoločným nástupom začal prípravný výcvik príslušníkov jednotky ISAF do najbližšej rotácie. Po prípravnom výcviku príslušníci SJ KAF ISAF vykonajú odbornú prípravu kľúčového personálu vo Výcvikovej jednotke vojenských misií v Martine, taktické cvičenie so živou simuláciou, sústredený a záverečný udržiavací výcvik vo Centre výcviku Lešť.

- 27. januára absolvovali príslušníci štábu zmiešaného krídla bojovej a výcvikovej letky špeciálnu prípravu na tému signalizácia miesta dopadu po úspešnom núdzovom opustení lietadla. Výkonní letci precvičovali streľbu z vystreľovača signálnych nábojov VSN-15 mm, používanie špeciálnych prostriedkov signalizácie a činnosť po núdzovom opustení lietadla.

- Zamestnanci oddelenia kynológie riaditeľstva Vojskej polície navštívili 28. januára Odbor kynológie a hipológie Prezídia Policajného zboru v Bratislave. Rokovali o rozšírení spolupráce v oblasti výcviku služobných psov formou kynologických stáží psovodov PZ na Oddelení kynológie riaditeľstva VP a kynológov Vojskej polície na Odbore kynológie a hipológie Prezídia PZ. Ošetrovatelia služobných psov oddelenia kynológie riaditeľstva VP vykonali aj kynologickú stáž v chovnej stanici služobných psov Policajného zboru v Moravskom Svätom Jáne.

- Príslušníci Vojskej polície, ktorí participujú na projekte Mnohonárodného práporu vojskej polície, sa v dňoch 27. – 31. januára zúčastnili na úvodnej plánovacej konferencii a štábnom nácviku v Poľsku, s cieľom pripraviť podklady a dokumentáciu pre cvičenie SHARP LYNX 2014, ktoré sa uskutoční vo výcvikovom priestore Březina v Českej republike na prelome septembra a októbra tohto roka.

- Príslušníci odborného výcviku vojenských odborností G10 a I10 absolvovali 10. až 12. februára ostré streľby z ručných zbraní v priestore Bariérovej strelnice Sučany. Plnili prípravné cvičenia a cvičenia streľieb zo samopalu vz. 58 a 61, pištole vz. 82, univerzálného guľometu vz. 59 L, ostreľovacej pušky SVD a RPG-7, RPG-75. Príprava vyvrcholila 18. – 20. februára záverečným cvičením v PC Sučany.

- 11. a 12. februára absolvovali kriminalistickí technici Vojskej polície v priestoroch Národného centra EOD Nováky školenie o základných vlastnostiach výbušnín a munície. Príslušníci EOD objasnili kriminalistickým technikom zloženie rôznej munície, vlastnosti a zloženie výbušnín. Poučili ich o spôsobe manipulácie a nakladania s výbušninami, aby pri manipulácii s nimi nedošlo k poškodeniu zdravia, úrazom alebo iným nežiaducim javom.

Pôvodne pokojná demonštrácia sa v okamihu premenila na poriadnu melu. Stačilo zopár provokatérov a rozvášnený dav sa vydal ku kordónu mierovej misie OSN. V rukách demonštrantov sa objavili palice a kamene. Veliteľ musel privolať zásahovú jednotku. Až tej sa podarilo dostať situáciu pod kontrolu.

Pod modro-bielou vlajkou

Aj na takéto situácie, ktoré môžu reálne nastať v nárazníkovej zóne na Cypre, musia byť príslušníci mierových síl OSN pripravení. Preto sa príslušníci marcovej rotácie slovenského kontingentu na cvičisku Koliňanský vrch neďaleko Nitry pod dohľadom skúsených inštruktorov učili, ako ich čo najlepšie zvládnuť.

Davová psychóza

Potlačanie davu bola len jedna z epizód záverečného taktického cvičenia. Zástupca veliteľa nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády podplukovník Jozef Paňko, ktorý riadi prípravu, pripomína, že úlohou cvičenia je okrem iného preveriť spôsobilosť vojakov na plnenie úloh vyplývajúcich z mandátu mierovej misie OSN na Cypre.

„Preverovaní sú príslušníci štábu z ich funkčných povinností, príslušníci strážnej roty z riešenia rôznych incidentov, podávaní hlásení. Teda z úloh, ktoré reálne plnia v priestore operácie na Cypre. Ženisti sú zasa preverovaní z plnenia odborných úloh. Najdôležitejšou časťou taktického cvičenia je druhá fáza, ktorá je praktickým preverovaním spôsobilostí. Ich plnenie úloh preveruje nezávislá kontrola, určená veliteľom vzdušných síl. Sú v nej príslušníci, ktorí majú skúsenosť z pôsobenia v misii UNFICYP, preto môžu najlepšie zhodnotiť stav vycvičenosti

a pripravenosti vojakov,“ konštatuje podplukovník Paňko, ktorý bol od septembra 2011 rok veliteľom slovenského kontingentu na Cypre.

Po ukončení cvičenia nasleduje výber najlepších. Na cvičení je 107 vojenských profesionálov (z toho 7 žien) z celých ozbrojených síl. Približne polovicu tvoria príslušníci vzdušných síl. Na Cyprus v polovici marca odíde len 85 najlepších.

Major Jaroslav Bitala z veliteľstva vzdušných síl je na taktickom cvičení veliteľom skupiny rozohry a vyhodnotenia. Pripomína, že cieľom taktického cvičenia je nielen preveriť všetko čo sa vojaci naučili v príprave na misiu, ale aj doplniť ich poznatky o aktuálne, ktoré im poskytujú ľudia, čo sa vrátili z misie UNFICYP. Preto aj incidenty sú zamierané najmä na problematiku patrolovania v nárazníkovej zóne a na všetko, s čím sa re-

álne môžu počas tejto činnosti stretnúť. „Ide o pohyb osôb v nárazníkovej zóne, zmeny na pozíciách tureckej a cyperskej strany. Napríklad ich posilnenie oproti dohode, pohyb vojenských osôb v oblastiach, kde sa nemajú pohybovať,“ hovorí major Bitala.

Spúšťačom môže byť aj futbal

Má skúsenosť z misie EUFOR v Bosne a Hercegovine i ročného pôsobenia na

Cypre. Podľa neho väčšina incidentov je zameraná na civilné osoby. Lebo vyše 90 percent z nich sú práve také. Preto musia byť noví príslušníci slovenského kontingentu pripravení adekvátne reagovať aj na demonštrácie. Je pravda, že sú väčšinou pod kontrolou miestnych polícií, ale treba byť pripravený. Niekedy totiž stačí naozaj veľmi málo (napríklad futbalový zápas medzi Tureckom a Gréckom) a oheň je na streche. Davová psychóza vie urobiť svoje. Slovenskí mierotvorcovia sa učia riešiť rôzne situácie aj za pomoci vrtuľníkov. Na Cypre ich pre potreby UNFICYP zabezpečuje argentínska strana. Aby vojaci dokonale poznali procedúry súvisiace s využitím vrtuľníka (najmä bezpečné nastupovanie a vystupovanie z neho), veď práve z tejto činnosti má Slovensko svoju tragickú skúsenosť.

Vojaci, ktorí boli na Cypre v poslednom období, prinášajú nové poznatky, lebo misia sa postupne vyvíja, mení, spravidla dochádza k postupnému zmäkčovaniu bývalých striktných pravidiel. Pripomína to aj veliaci poddôstojník práporu zabezpečenia leteckej prevádzky prešovského vrtuľníkového krídla nadrotmajster Rastislav Matija. Na Cypre bol od septembra 2012 do septembra 2013. Pôsobil v medzinárodnej zásahovej jednotke. „Aby sme vedeli efektívne spoločne plniť úlohy, museli sme sa dohodovať. Bez ovládania angličtiny to nešlo. V jednotke sme boli spoločne s britskými, argentínskymi a maďarskými vojakmi. Spolu sme zvládali kritické situácie, nepokoje a demonštrácie. Najťažšie bolo navyknuť si na napätie, ktoré človek pociťoval, keď sa proti nemu pohyboval kričiaci a zúriaci dav,“ zdôrazňuje nadrotmajster Matija.

Poľovníci bez disciplíny

Veliaci poddôstojník zvolenskej brigády velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl nadrotmajster Štefan Pihulič bol na Cypre v rotácii 2012 – 2013. Pri kontrole a inštruovaní nových príslušníkov misie

na taktickom cvičení kládol dôraz najmä na spôsob vyjednávania s civilnými osobami v zóne zodpovednosti. „Sme mierová misia, hliadkujeme až na výnimky bez zbraní, a preto treba všetky situácie v nej riešiť pokojne. Vedieť včas a správne reagovať na situáciu, podať o nej hlásenie. Najviac problémov sme mali s nedisciplinovanými miestnymi obyvateľmi. Vstupujú do zóny bez platného povolenia alebo nemajú žiadne. Najviac takých incidentov bolo najmä v čase poľovníckej sezóny,“ spomína nadrotmajster Pihulič.

Kapitán Štefan Varga ho dopĺňa: „Hliadka nemá zbraň, poľovníci áno. Preto musí pri riešení vzniknutých situácií reagovať mierumilovne. Poľovníkov požiadať, aby opustili priestor. Upozorniť ich, že vošli do priestoru, ktorý je strážený a monitorovaný mierovými jednotkami OSN.“

Časť vojakov, podobne ako čatár Vladimír Komár z Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť, už má za sebou skúsenosť z pôsobenia na Cypre. „Bol som na Cypre v rokoch 2005 – 2006 na pozícii 152 Varoša. Bol som tam rok a boli sme celkom dobrá partia. A to je základ, lebo keď sa nevytvorí dobrá partia, tak tam človek ťažko rok vydrží... Na druhej strane Varoša robí priateľov na celý život. S kamarátmi odtiaľ sa stretávame po rokoch aj teraz (cez facebook, telefóny...),“ priznáva Vlado. Väčšinu z marcovej rotácie však prvá zahraničná skúsenosť ešte len čaká.

V operácii UNFICYP pôsobia Ozbromené sily Slovenskej republiky vo velení jedného z troch sektorov od mája 2001 (doteraz sa v misii vystriedalo takmer 2 500 slovenských vojakov). Podľa mandátu OSN je ich počet 159. Hlavnou úlohou mierovej misie UNFICYP je dohľad nad dodržiavaním status quo opozičnými silami na čiarach zastavenia paľby, ktoré tvoria hranice nárazníkového pásma.

Text a foto: Jozef Žiak

Slovenské EOD tímy pôsobili v aliančnej operácii ISAF od konca roka 2010 do decembra 2013. Na fotografii mjr. Roland Bartakovics (v strede) s americkými kolegami na okraji Kandaharu pripravujú likvidáciu zabavených podomácky vyrobených výbušnín.

Hrdinstvo nebude zabudnuté

„Vzdávam dnes česť odstraňovačom nevybuchnutých výbušných prostriedkov (EOD – Explosive Ordnance Disposal - pozn. red.) zo Slovenska, majorovi Rolandovi Bartakovicsovi a celému slovenskému EOD tímu, za ich úlohu pri odpore a odrazení útoku ozbrojených povstalcov v kempe v Kandahare (Camp Nathan Smith). Chcel by som vysloviť svoje uznanie Slovákom za ich statočnosť počas neúspešného útoku na základňu...“ ocenil bojové nasadenie slovenských vojakov zo dňa 27. októbra 2011 v aliančnej operácii ISAF v Afganistane kongresman Bill Schuster v americkom Kongrese. Svoju reč predniesol 14. decembra 2011.

Čo oceneniu predchádzalo? Hovorí major Roland Bartakovics, ktorý dnes pôsobí na Generálnom štábe OS SR v rámci odboru bojovej podpory operácií: „Našu základňu, kde bola asi tisícka Američanov a štyria Slováci, nepriatelia okolo 11. hodiny intenzívne ostreľovali raketami a ručnými zbraňami. Asi už po druhej hodine

sme dostali rozkaz vyraziť do priestoru mimo základňu...“ spomenie rodák z Tomášikova od Galanty (1973).

Vedomosti, predvídavosť, riziko

Roland po základnej škole vyštudoval zbrane a muníciu na martinskom vojenskom učilišti. Najskôr bol zbrojár

práporu výcvikových tankov v Martine. Potom ho prevelili k ženistom do Sereďe. Ako jeden z najlepších dostal šancu, aby absolvoval dôstojnícke skúšky. Po piatich rokoch začal diaľkovo študovať v Liptovskom Mikuláši výzbroj a techniku pozemného vojska. S manželkou mali už jedno dieťa, druhé čakali pred

skončením školy, no nevzdal sa. V roku 2002 vycestoval ako veliteľ 12-člennej ženijno-pyrotechnickej skupiny do misie UNMEE v Eritrei. Po 18 mesiacoch sa vracal ako veliteľ 66-členného ženijno-pyrotechnického oddielu. Doma prevzal funkciu náčelníka mínového centra ženijného práporu. Keď v roku 2005 prijalo Slovensko záväzky voči NATO a stalo sa vedúcou krajinou v oblasti EOD, Roland presedlal z mimoriadne nebezpečného „odmínovačského koňa“ na ešte nebezpečnejšieho. Začal sa preškoľovať na EOD. Pýtame sa ho, aký je v tom rozdiel. Odpovedá: „Aj keď je mín veľmi veľa druhov, vyrábajú sa priemyselne. Sú teda štandardizované. Ak sa v nich človek vyzná, tak vie, čo od nich môže čakať. Pri improvizovaných výbušných systémoch je však každý originál. Máme síce v krvi základné procedúry, no v ko-

nečnom dôsledku si každý prípad vyžaduje nielen technické poznatky, ale aj predstavivosť, predvídavosť a vyrovnanie sa s mierou rizika, ktorú takáto práca vždy nanovo prináša.“

V špine aj v nepriateľskej pal'be

Mjr. Bartakovics a jeho kolegovia sa pripravovali na „ostrú“ činnosť v rámci EOD skoro päť rokov. On sám absolvoval aj francúzsky a britský kurz pre EOD dôstojníkov. Ostatní z jeho tímu mali poväčšine francúzske a americké EOD operátorské kurzy. A či sa niektorí z tých, čo sa na túto nebezpečnú špecializáciu dali, napokon nevzdali? Podľa neho až na jedného kolegu, ktorý odišiel z rodinných dôvodov, nie. No a keď sa ho pýtame, v čom to spočíva, že hoci sa slovenskí vojaci venujú v misiách a operáciách odmínovaniu či EOD už od

roku 1993 – a to doteraz bez vážnejšieho zranenia, najskôr z neho vyhfkne: „Bodaj by to tak bolo aj ostalo.“ Potom dodá: „Je to v kvalitnej príprave a rovnako v dobrom výbere ľudí, v ich guráži a charaktere. Napokon, už v Afrike sme chodili do najťažších priestorov a na týždňovkách sme doslova bivakovali mimo tábora v oblastiach, kam sa nikomu inému nie že nechcelo, ale tam ani nešiel...“ Podľa neho sa však iba takým prístupom dá získať v očiach ostatných skutočné uznanie a rešpekt. Dokázal to aj jeho EOD tím, ktorý mal v ISAF za 6 mesiacov 74 zásahov v trvaní od 1 až po 16 hodín. Roland potom pokračuje opisom jednej z najextrémnejších situácií, ktorú vyriešili: „Na jeseň 2011 bola v Kandahare mierová konferencia. Mali sme zvýšenú pohotovosť, keď nám nahlásili podozrivú činnosť. Napokon sa ukázalo, že v kanalizačnom priepuste plnom smradu a tých najšpinavších splaškov bolo v plastových nádobách zhruba 20 kilogramov výbušniny. A to s kompletným odpaľovacím zariadením pripraveným na diaľkový odpal. Mierová delegácia sa mala presúvať po ceste práve vedľa toho priepustu. Okolitý priestor odrušil americký kordón. V priepuste však nebolo možné použiť robota. Do úzkeho otvoru sa nevošiel ani náš vojak v ochrannom skafandri. Keď to nešlo inak, rotmajster Michal Mieres zväzil riziko, skafander vyzliekol, vliezol do tej špiny – a nástražný výbušný systém zlikvidoval...“

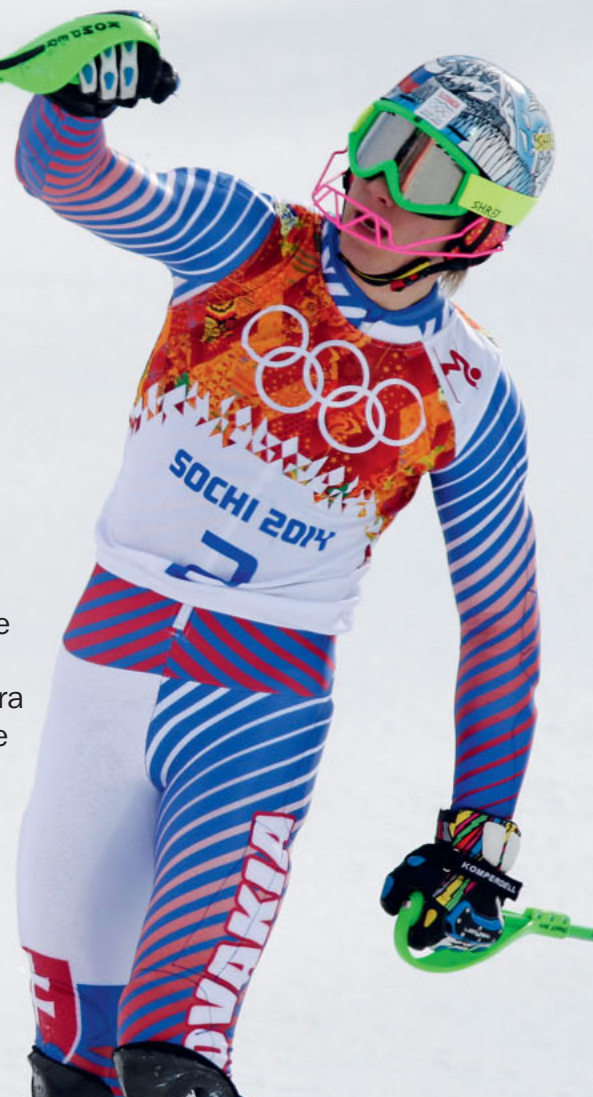
Vráťme sa k úvodu tohto článku a na kandaharskú základňu, ktorá sa 27. októbra 2011 ocitla pod sústredenou nepriateľskou pal'bou. Onedlho po začiatku útoku bolo nevyhnutné v predpolí základne preveriť niekoľko odstavených vozidiel. Mohli v nich byť ukryté veľké množstvá výbušnín. Prípadné explózie by ohrozili obranu aliančných síl. Napriek mimoriadnemu nebezpečenstvu slovenský trojčlenný tím vedený opäť rotmajstrom Mieresom s rotným Richardom Veselkom a rotným Máriom Ruckschlossom, sprevádzaný veliacim dôstojníkom majorom Bartakovicsom, vyrázil vpred. Skontrolovali štyri vozidlá. Boli „čisté“. Predpoklad sa však potvrdil. Masívny výbušný systém pripravený na odpal našli a zneškodnili v tom piatom. „Vďaka odhodlaniu a profesionalite slovenskej jednotky neboli útočníci schopní preniknúť na základňu. Hrdinské počínanie slovenskej jednotky nebude nikdy zabudnuté. Ich služba a oddanosť priniesla veľkú hrdosť na ich národ, rodiny a spoločnosť,“ povedal Bill Schuster v Snemovni reprezentantov amerického Kongresu na adresu slovenských vojakov. Ich výnimočné počínanie bolo ocenené aj titulom Hrdina bojiska.

Text: Pavol Vitko
Foto: archív R. B.

Piate miesto vo štvrtej generácii

Len 67 stotín sekundy delilo reprezentanta Slovenska a Dukly Banská Bystrica Adama Žampu od zisku olympijskej medaily. No i tak sa svojím 5. miestom v superkombinácii na zimnej olympiáde v Soči stal 14. februára historicky najúspešnejším slovenským olympijským zjazdárom. A to sa ešte skvelým výkonom 22. februára umiestnil na skvelom 6. mieste v slalome, kedy po famóznejšej jazde v druhom kole dosiahol najlepší čas.

Po našej otázke či si bral do Soči nejaký talizman, alebo absolvoval voľajový predštartový rituál, ako zvyknú viacerí iní športovci, sa iba pousmial. Má totiž dostatočnú oporu v športových koreňoch svojej rodiny: „Otec Tomáš bol reprezentant Československa v zjazde. Lyžovala babka Oľga aj dedko František Žampovci a lyžovaniu sa venoval aj pradedko Karol Bruk,“ spomenul náš reprezentant, ktorý je s bratmi Andreasom a Teom v rodine Žampovcov štvrtou generáciou lyžiarov.

Štyri roky v Dukle

Z vystúpení na svahoch ruského olympijského strediska alpského lyžovania v Roza Chutor poznáme aj Adamovho 20-ročného brata Andreasa. Skončil 32. v obrovskom slalome či 37. v superobrovskom slalome. Tiež ich najmladší brat Teo, ktorý má len 11 rokov, sa ukazuje ako veľký talent. „Ja som pritom ako 12-ročný len začal pretekársky trénovať, takže to bolo dosť neskoro,“ spomenie 23-ročný Adam, ktorý však lyžoval od troch rokov. Už v juniorských kategóriách sa pohyboval medzi širším okruhom hviezdnych nádejí. Na vlaňajších majstrovstvách sveta v rakúskom Schladmingu skončil v kombinácii na 13. a v slalome na 15. mieste. Skvelé bolo aj jeho 9. miesto v obrovskom slalome v Söldene v rámci Svetového pohára. Pravdaže – byť v rámci celého sveta na takýchto pozíciách je výborné – ale ešte stále chýbalo pár desiatín sekundy na zaradenie medzi elitu. To sa Adamovi Žampovi podarilo až v Soči. A podarilo sa mu to aj vďaka podmienkam vo VŠC Dukla Banská Bystrica. „Nevidím do všetkých činností Dukly, ale to čo poznám a týka sa mňa, funguje dobre,“ ocenil, hoci pripustil, že napríklad služby fyzioterapeuta by vedel využiť aj častejšie. V Dukle pritom trénuje štyri roky. Spomeňme aj jeho 2. miesto v slalome a 9. miesto v obrovskom slalome na vlaňajšej univerziáde v talianskom Pozza di Fassa. Pravdaže, mimoriadnu zásluhu na jeho úspechoch má Adamov otec a zároveň tréner Tomáš Žampa, ako aj kondiční tréneri Marek Trávníček a Viliam Stanček.

Pozdrav priateľke, blahoželania od ministra

Pravdaže, nie so všetkými výkonmi na olympiáde bol Adam Žampa spokojný. Mrzel ho najmä výkon v druhom kole obrov-

ského slalomu z 19. februára. Po prvej jazde bol dvadsiaty, chcel zaútočiť na miesto v elitnej pätnástke, ale napokon skončil celkovo na 22. pozícii. „Verím, že mikrofóny nezachytili, čo som si po dojazde povedal len pre seba,“ povedal po príchode

do mixzóny, hnevajúc sa, že napriek zdravému riskovaniu mu zámer nevyšiel. V superobrovskom slalome bol síce najlepší zo štyroch slovenských zjazdárov, ale sebakriticky poznamenal: „28 miesto síce nie je zlé, ale nikoho nezaujíma.“ No a jeho skvelý slalom? Bol to jeho najlepší výkon na veľkom podujatí v tejto disciplíne a potvrdil že patrí do svetovej špičky. Ukázal pri tom výnimočné srdce bojovníka, veď po prvom kole bol až na 26 mieste. To druhé bola naozaj učebnicová paráda. „Moje pocity sú neopísateľné. Verím, že poteším celé Slovensko,“ naradostene povedal v cieľi.

„Šťastného Valentína, láska!“, zvolal naradostený Adam Žampa 14. februára do kamier v priestore cieľa, a tak jeho valentínsky odkaz priateľke Daniele mohol vidieť celý športový svet. Tešilo sa s ním aj Slovensko a rezort obrany. „Som rád, že po Anastasii Kuzminovej môžem zablahoželať ďalšiemu úspešnému športovcovi z Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica. Najlepší čas v slalome, ktorý napokon predznamenal konečné 5. miesto na olympiáde v superkombinácii, je obrovským úspechom,“ ocenil Adamovo najlepšie umiestnenie minister obrany Martin Giváč. „Na medailu to dnes nestačilo, ale verím, že o štyri roky ho už neminie,“ optimisticky doplnil po jeho ďalšom vynikajúcom výkone v slalome minister.

Text: Pavol Vitko
Foto: TASR

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Miss seržantka

Niečo sa deje. Do finále súťaže krásy Miss USA sa už po druhý raz prebojovala žena vo vojenskej uniforme.

Miss Kansas
2013 a Miss
America's
Choice 2014
seržantka
Theresa Vail

Theresa Vail (1990) sa vlani stala Miss Kansas a postúpila do finále súťaže o titul Miss USA 2014. Prísna porota jej síce žiadnu cenu nepririekla, zato sa stala miláčikom publika, ktoré sa zhodlo, že práve jej patrí ocenenie America's Choice.

Theresa bola prvou súťažiacou v 87-ročných dejinách Miss USA, ktorá sa neostýchala ukázať pri promenade v plavkách svoje tetovania. A len druhou miss vo vojenskej rovnosťate. Prvou bola v roku 2007 Miss Utah Jill Stevens – vojenská zdravot-

níčka, seržantka Národnej gardy v Utahu.

Veliteľka zdravotníckeho družstva kansaskej Národnej gardy Theresa Vail s vyznamenaniami absolvovala Army School of Ordinance aj Army School of Health Sciences. Pre súťaž Miss prerušila štúdium chirurgie, chémie a činštiny na Kansas State University. Chce sa stať vojenskou chirurgičkou a ortodontistkou.

V súťaži Miss chcela zaujať svojimi záľubami - lukostreľbou, strelectvom, skydivingom a boxom, ale napokon si zvolila spev - a príjemným sopránom suverénne predniesla áriu Nessun

Dorma z opery Giacomo Pucciniho Turandot.

Miss Spojených štátov amerických na rok 2014 sa napokon stala Newyorkanka indického pôvodu Nina Davuluri. Keď niektoré americké médiá a najmä jednotlivci na internete spustili rasisticky podfarbenú kampaň, zneužívajúcu proti Nine Davuluri udalosti 11. septembra 2001 a spájali ju s islamským terorizmom, Theresa Vail bola medzi prvými osobnosťami, ktoré rázne vystúpili na jej obranu.

(aš)

Foto: Theresa Vail

Mocný Oly

Spoločnosť Olympus predstavila najnovšieho člena rodiny odolných fotoaparátov – Tough TG-850. Má podobné vlastnosti ako jeho starší súrodenci: odolnosť voči pádu z výšky 2,1 m, tlaku do 100 kg, mrazu do -10°C či vode do hĺbky 10 m. Dáta zo snímača BSI CMOS 16 MPx spracováva výkonný obrazový procesor TruePic VII, nechýba systém automatického zaostrovania FAST AF či konektivita WiFi. Zaujme schopnosť sériového fotografovania či zachytávania spomaleného videa až do 240 obrázkov za sekundu. To, čím sa Tough TG-850 odlišuje, je však v tejto kategórii dosiaľ nevidané superširoké ohnisko objektívu (21-105 mm) s 5-násobným optickým zoomom. A najmä – výklopný trojpalcový displej s rozlíšením 460 000 bodov. Dovoľuje snímať obrázky spod vodnej hladiny bez nutnosti potápania – alebo hoci sledovať dianie za rohom.

Berú, berú?

Časy, keď rybár na brehu rozbalil náradie, nahodil a pasívne čakal, sú preč. Spoločnosť s príznačným názvom FishHunter ponúka sonar pomenovaný nápadito Sonar. Na vodnej hladine sa správa ako plaváček, ale vďaka technológii Bluetooth dokáže komunikovať so smartfónom na vzdialenosť 24 metrov. A to najdôležitejšie: ryby lokalizuje až do hĺbky 40 m! Sonar Sonar pracuje na báze armádnej technológie piezoelektrického kryštálu, váži 117,5 g a na jedno nabitie vydrží pracovať 6 - 9 hodín. Aplikácia v mobile zobrazí, kde sa možný úlovok nachádza, dokáže však vďaka GPS zaznamenať aj miesta bohaté na ryby, detegovanú rybu vie identifikovať a zobraziť v zabudovanej elektronickej rybárskej encyklopédii. Ba čo viac, má aj funkcie sociálnej siete, takže sa okolitým rybárom (ale aj tým na druhom konci sveta) môžete ihneď pochváliť s úlovkom.

FILM

300: Vzostup impéria

V roku 2006 režisér Zack Snyder zaujal svojráznou, výtvarene štylizovanou filmovou adaptáciou komiksu Franka Millera 300 o bitke pri Termopylách, v ktorej spartský panovník Leonidas s tristo druhmi čelil perzským vojskám kráľa Xerxesa. V marci prichádza pokračovanie s názvom 300: Rise Of An Empire. Izraelský režisér Noam Murro v americkej produkcii rozpráva o boji generála Themistokla (Sullivan Stapleton) za zjednotenie Grécka – a proti Xerxesovi (Rodrigo Santoro), podporovanému pomstychtivou veliteľkou perzského loďstva Artemisiou (Eva Green). Väčšinu filmu nakrútili v bulharských exteriéroch a štúdiách.

VIDEO

Komorník

Lee Daniels podľa vlastného scenára inšpirovaného skutočnosťou nakrútil príbeh Cecila Gainesa (Forest Whitaker), ktorý ako čašník a komorník v Bielom dome obsluhoval v rokoch 1952 až 1986 sedem prezidentov USA. Bol pri tom, keď sa tvorili dejiny, od vojny vo Vietname, hippies a hnutie za občianske práva, cez atentáty na Martina Luthera Kinga a Johna F. Kennedyho, až po začiatok konca komunistického bloku za vlády Ronalda Reagana a slávnostnú večeru Barracka Obamu, na ktorej však už bol len ako hosť. Gaines však celé roky vedie i súkromný boj na rodinnom fronte: musí znovu nájsť cestu k odcudzenej manželke a synovi.

Kancelária do dlane

Každého zamestnanca rezortu obrany, ktorý pracuje so služobným počítačom, určite zaujme novinka čínskeho výrobcu Huawei MediaQ M810. Už na prvý pohľad upúta miniatúrnymi rozmermi 65 × 65 × 14 mm. Hoci sa hravo vojde do dlane, na bokoch nájde sa dva konektory HDMI, vstup pre sieťové pripojenie, obrazový výstup, USB, micro USB, SPDIF audio a slot na pamäťové karty micro SD (až do 64 GB).

Nechýba WiFi, Bluetooth 4.0 a dokonca ani prijímač digitálneho televízneho vysielania. Počítačik poháňa štvorjadrový čip HiSilicon K3V2 Cortex-A9 s grafickým jadrom Vivante CG 4000, doplnený 2 GB RAM a priestorom 8 GB rýchlej pamäte flash pre dáta. Súčasťou balenia je adaptér, sada káblov a bezdrôtový ovládač. A to všetko za menej ako 100 eur!

Drony pre všetkých

Lahký kompaktný a skladací trojvrtuľový Pocket Drone spoločnosti AirDroids s hmotnosťou menej ako pol kilogramu sa zmestí do malého cestovného puzdra, ale so záťažou 250 g dokáže lietať až 20 minút na jedno nabitie. Špecializovaný je na športové kamery alebo digitálne fotoaparáty, ktoré dopraví maximálnou rýchlosťou 60 km/h až do výšky 1 500 m čo je maximálny dosah diaľkového ovládania. Riadiť ho možno aj mobilným telefónom či tabletom, alebo dráhu letu určíť aj vopred a nastaviť v pamäti lietadielka. V základnej výbave vyjde na 445 dolárov, v kompletnom balení so špeciálnym diaľkovým ovládačom 495 dolárov. V ponuke sú aj modely s kamerou GoPro Hero. Prvé kusy sa k majiteľom dostanú v júni 2014.

KNIHA

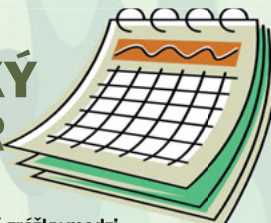

Volanie Kukučky

Keď sa slávna modelka Lula Landry vrhne z balkóna v londýnskej štvrti Mayfair, vyšetrovatelia rýchlo usúdia, že išlo o samovraždu. Prípado sa zdá byť uzavretý. Lulin brat má však pochybnosti. Súkromný detektív, vojnový veterán Cormoran Strike, odhaľuje pravdu. Z Afganistanu si odniesol ťažké zranenie aj jazvy na duši, možno práve preto nachádza medzi detektívmi len ťažko seberovného. Prichádza na desivé súvislosti a sám sa ocitá v smrteľnom nebezpečenstve. Román Roberta Galbraitha (pseudonym J. K. Rowlingovej) sa pýši ocenením The New York Times bestseller, kde sa v rebríčku najpredávanejších titulov drží dodnes.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

MAREC

2. marec

1969 Začali sa ťažké vojenské zrážky medzi Číňanmi a Sovietmi na Damanskom ostrove, na spornej hranici pri rieke Ussuri (trvali do 11. 6.)

6. marec

1714 Mierom v Rastatte (Nemecko) sa skončila vojna o španielske dedičstvo (od r. 1702) medzi rakúskymi Habsburgovcami, ich spojencami a francúzsko-španielskou koalíciou o mocenské postavenie na Pyrenejskom polostrove
1944 Americké bombardéry uskutočnili nálet na Berlín

9. marec

1939 Ústredná čs. vláda v Prahe vyhlásila na území Slovenskej krajiny mimoriadny stav (uvádzaný ako Homolov puč). Armáda spolu s policajnými zložkami prevzali na Slovensku moc s cieľom zastaviť separatistické tendencie radikálneho krídla Hlinkovej slovenskej strany

12. marec

1644 Sedmohradské knieža Juraj I. Rákoci vťahlo do Košíc. Mesto sa stalo dôležitou základňou protihabsburského odboja, do ktorého Rákoci vyzval uhorské stavy.

1799 Habsburská monarchia vyhlásila vojnu Francúzsku (súčasť bojov v rámci druhej protifrancúzskej koalície v Európe)

1944 Začala sa americká ofenzíva v Tichomorí pod vedením generála Douglasa MacArthura (na obrázku)

13. marec

1959 V Tibete prerástol široký odpor proti čínskej nadvláde (trvajúcej od r. 1951) do povstania. Čínske sily povstanie krvavo potlačili 27. marca.

14. marec

1074 V bitke pri Mogyoróde (Maďarsko) údelné kniežatá Gejza a Ladislav porazili vojsko uhorského kráľa Šalamúna. Uhorským kráľom sa stal Gejza I.

1939 Bola rozbitá ČSR a vznikol Slovenský štát Maďarsko vtrhol na Karpatskú Ukrajinu a anektovalo ju

15. marec

1939 Po rozbití ČSR a obsadení Čiech a Moravy nemeckými vojskami vznikol Protektorát Čechy a Morava

23. marec

1849 Rakúske vojská pod velením maršala Radeckého porazili Talianov v bitke pri Novare. V zostave rakúskej armády bojovali aj slovenské pluky.

1939 Začiatok tzv. malej vojny na území východného Slovenska, ktoré začali obsadzovať maďarské vojenské jednotky z územia obsadenej Karpatskej Ukrajiny

1949 Izrael uzatvoril prímerie s Libanonom a neskôr Zajordánskom (v rámci prvej arabsko-izraelskej vojny 1948–1949; skončila sa 20. júla 1949 podpísaním prímeria medzi Izraelom a Sýriou).

24. marec

1939 Maďari podnikli letecký útok na Spišskú Novú Ves. Nálet si vyžiadal 13 mŕtvych.

26. marec

1979 Podpísaním mierovej zmluvy medzi Egyptom a Izraelom vo Washingtone sa skončila vojna, ktorá s prestávkami trvala 31 rokov.

29. marec

2004 Slovenská republika sa stala členom vojenského paktu NATO.

Marec

1974 Izraelské vojská sa stiahli zo Suezského prielivu.

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Som profesionálny vojak a zaujíma ma, za akých podmienok si môžem uplatniť cestovné náhrady na návštevu rodiny?

! Cestovné náhrady na návštevu rodiny upravuje zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v § 162 ods. 3 a nasl. Profesionálnemu vojakovi patrí za cesty na návštevu jeho rodiny do vopred dohodnutého miesta na území Slovenskej republiky a späť jedenkrát za každý kalendárny týždeň za ustanovených podmienok náhrada na návštevu rodiny, a to vo forme náhrady cestovných výdavkov alebo náhrady za použitie súkromného cestného motorového vozidla. Náhrada za použitie súkromného motorového vozidla mu však môže patriť len za podmienky, ak sa profesionálny vojak na jeho použitie písomne dohodol s vedúcim služobného úradu alebo veliteľom, a to v sume zodpovedajúcej cene cestovného lístka verejnej osobnej dopravy na dráhe alebo verejnej pravidelnej autobusovej dopravy. Zároveň musí profesionálny vojak spĺňať ďalšie podmienky, a to, že náhrada na návštevu rodiny mu patrí len odo dňa zákonom ustanoveného dôvodu (napr. odo dňa vymenovania do dočasnej štátnej služby, prijatia do dočasnej štátnej služby, premiestnenia, dočasného vyčlenenia, ale aj odo dňa uzavretia manželstva, zverenia dieťaťa do trvalej starostlivosti a pod.) a musí navštevovať svoju rodinu, t. j. osoby, s ktorými profesionálny vojak žije v domácnosti (domácnosť tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby – náklady na bývanie, stravu, ošatenie, výlety, dovolenky, materskú školu a pod.). Rodinou sa na účely poskytovania cestovných náhrad na návštevu rodiny rozumie manžel/manželka profesionálneho vojaka, vlastné deti, osvojené deti alebo deti zverené profesionálnemu vojakovi do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe právoplatného rozhodnutia príslušného orgánu, vlastní rodičia, osvojiteľia, opatrovníci alebo pestúni, súrodenci alebo iné osoby. Každá fyzická osoba môže byť príslušníkom len jednej domácnosti. Preto napr. ak slobodný profesionálny vojak navštevuje svojich rodičov a finančne im prispieva na úhradu niektorých nákladov, ešte neznámená, že naozaj má s nimi spoločnú domácnosť.

Náhrada na návštevu rodiny profesionálnemu vojakovi nepatrí v prípadoch, ak napr. miesto jeho trvalého pobytu je obec, v ktorej je sídlo pracoviska, v ktorom profesionálny vojak vykonáva štátnu službu alebo jej blízke okolie, ak miesto jeho výkonu štátnej služby je mimo územia Slovenskej republiky, počas trvania dočasnej pracovnej neschopnosti a pod. Skutočnosť, že uvedení profesionálni vojaci v mieste výkonu štátnej služby nemajú trvalý pobyt, však ešte automaticky neznámená, že im cestovné náhrady na návštevu rodiny patria. Je tiež potrebné poznamenať, že cestovné náhrady na návštevu rodiny nepatria profesionálnemu vojakovi paušálne každý víkend tam a späť, ale len v prípade, ak skutočne cestuje do miesta, kde jeho rodina, ktorú navštevuje, žije a skutočne sa vráti späť do miesta výkonu štátnej služby. Záverom považujeme za dôležité upozorniť, že miesto adresy rodiny – domácnosti profesionálneho vojaka (ktoré je v týchto prípadoch podstatné) spravidla je, no nemusí byť totožné s adresou trvalého pobytu profesionálneho vojaka, musí ísť však o miesto, kde jeho rodina, ktorú navštevuje, žije (má stále bydlisko).

JUDr. Miriam Meňušová
Úrad legislatívy a práva MO SR

Vojenský lekári z východu

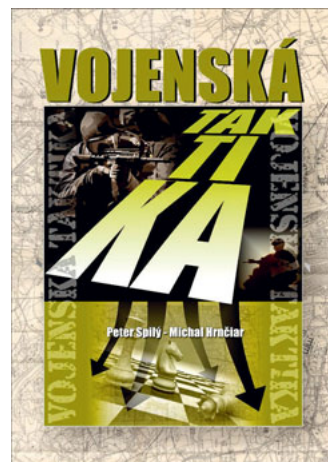
Vedeli ste, že medzi 2 000 najvýznamnejších vedcov sveta 20. storočia zaradila vedecká spoločnosť v Cambridgei aj bývalého vojenského lekára, epidemiológa a mikrobiológa, prof. MUDr. Miroslava Špliňa, DrSc. (1940), plk. v. v.? Alebo že doc. MUDr. Mikuláš Hradský, pplk. v. v. (1922 – 2004) v roku 1973 zriadil prvé gastroenterologické pracovisko vo Švédsku s moderným prístrojovým vybavením? A čo ich spája? Pôvodne boli vojenský lekári a obaja pochádzali či pôsobili na východnom Slovensku. Aj ich príbehy sú súčasťou encyklopedickej publikácie Vojenský lekári v službách Aesculapa. Zostavil ju plk. v. v. MUDr. Július Kmec, CSc. (1941) Autor je bývalý náčelník Vojenskej nemocnice v Košiciach, spoluzakladateľ a dvakrát predseda Slovenskej angiologickej (cievnej) spoločnosti. Vojenskú medicínu a činnosť vojenských lekárov v regióne bývalého „veľkého“ východoslovenského kraja dokumentuje na takmer 200 stranách. A to od útvarových ošetrovní cez trebárs bývalý divízy zdravotný prápor v Prešove až po účasť vojenských lekárov Ozbrojených síl SR v zahraničných operáciách. V úvode diela spomína košickú vojenskú nemocnicu už z roku 1752 či ruský „špitál“ z napoleonských vojen. Rozpráva o vojenskom zdravotníctve počas prvej svetovej vojny aj prvej čs. republiky. Časové ťažisko jeho diela však spočíva od polovice minulého storočia po súčasnosť. Jeho súčasťou sú desiatky fotografií. Treba s uznaním dodať, že doktor Kmec na príprave knihy pracoval vyše dvoch rokov a vydal ju na vlastné náklady. S jej zostavením mu pomáhala Ing. Etela Kostková.

Pavol Vitko

Vojenská taktika

Druhy vojenských pascí, čata a družstvo v útoku či v obrane, prieskum objektu alebo vyčistenie zastavaného priestoru – to je len niekoľko z tém novej vysokoškolskej učebnice Vojenská taktika. Autormi 272-stranovej publikácie sú doc. Ing. Peter Spilý, PhD. (plk. v. z.) a npor. Ing. Michal Hrnčiar, obaja z Katedry bezpečnosti a obrany AOS. Žiadna podobná učebnica už dávno na Slovensku nevyšla. Pre príslušné vojenské predmety mali študenti aj vyučujúci k dispozícii len doktríny a služobné pomôcky, ktoré sa používajú v našich ozbrojených silách. P. Spilý (pôvodne ženista) aj M. Hrnčiar (donesená veliteľ mech. čaty) využívajú nielen metodiky a postupy OS SR, ale aj manuály amerických, britských či českých vojsk a najnovšie poznatky vyplývajúce z aktuálnych ozbrojených konfliktov. Jedným z recenzentov publikácie je účastník viacerých misií a operácií brig. gen. Ondřej Novosad, dnes veliteľ Pozemných síl OS SR. Vojenská taktika sa zaoberá širokým spektrom úloh typických pre družstvo, čatu či malý tím. Má ambíciu uplatniť sa pri vzdelávaní dôstojníkov aj poddôstojníkov, nielen v rámci štúdia, ale aj prípravy jednotiek OS SR. Problém spočíva len v tom, že vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov ju akadémia vytlačila iba v 70-kusovom náklade. Učebnica je však k dispozícii na internete: <http://akaos.sk/e-zdroje/e-knihy-aos.html>

(pv)

However, one might argue that in the absence of immediate threat following the fall of communism in Central and Eastern Europe in the 90s, the alliance has become more a collective security than a collective defense organization. NATO has acted in Bosnia not in response to an attack on an ally, but rather as a policing force providing “crisis management”. The same applies to Kosovo (KFOR) and to a certain extent also to Afghanistan (ISAF). The Partnership for Peace program and the NATO/Russia Joint Council are initiatives pointing the alliance even further in a new direction – from defense to security. This is reflected in the new NATO Strategic Concept, agreed at the Lisbon summit in 2010, where NATO has redefined its mandate, rooting its doctrine in the three pillars: collective defense, crisis management, and cooperative security. The threats of the new era include proliferation of weapons of mass destruction, terrorism, cyber attacks, disruptions to energy supplies, and illegal migration.

NATO has undoubtedly evolved: from an organization embodying largely military goals conceived in relation to a single threat, to an alliance regarded as a community of countries sharing common values. In short, 65 years after its founding and 10 years after Slovakia has joined its ranks, NATO is more a symbol of political unity

than one of military might. Faced by multiple threats with differing levels of complexity, emanating from and ending at various points, all requiring tailored reactions, what is and is not an Article 5 threat may be today more confusing than ever. In the words of Henry Kissinger, uttered at the Munich Security Conference during a panel discussion on the **past, present, and future of international security**: “I would say Europe is in a position of a post-modern period, reluctant to engage in military conflict, very eager to maintain its standard of living, and quite different from the Europe that organized the world a hundred years ago.”

MILITARY ENGLISH

NATO: Is Future Now?

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: NATO

“Whether NATO is around in 10 years is irrelevant, in view of the new security challenges.”

Helmut Schmidt, former West German chancellor, at the Munich Security Conference, Feb. 1, 2014

The essence of the the North Atlantic Treaty Organization lies in Article 5 of the Washington Treaty: “The Parties agree that an armed attack against one or more of them in Europe or North America shall be considered an attack against them all and consequently they agree that, if such an armed attack occurs, each of them.... will assist the Party or Parties so attacked by taking forthwith, individually and in concert with the other Parties, such action as it deems necessary, including the use of armed force, to restore and maintain the security of the North Atlantic area.”

Since its inception in 1949 NATO has undergone a lot of changes, but the principle of collective defense remains solid. During the Cold War the idea of one for all, all for one helped prevent confrontation between East and West in Europe, and even today it serves as a deterrent for would-be adversaries. Despite many new initiatives and challenges that NATO has been faced with in recent years, Article 5 is still perceived as the core that defines and gives meaning to the alliance.

GLOSSARY

- **complexity** [kəm'pleksɪtɪ] – zložitost', spletnost';
- **conceived** [kən'si:vɪd] – predstavil', vymyslel';
- **consequently** ['kɒnsɪkwəntli] – následne;
- **deterrent** [dɪ'terənt] – odstrašujúci prostriedok;
- **emanating** ['eməneɪtɪŋ] – vyžarovať, (pren.) vychádzať z;
- **embodying** [ɪm'bɒdɪŋ] – stelesňovať, zosobňovať;
- **essence** ['esns] – podstata;
- **forthwith** ['fɔ:θ'wɪθ] – neodkladne, ihneď;
- **inception** [ɪn'sepʃən] – založenie, zrod;
- **pillars** ['pɪləz] – piliere;
- **rooting** ['ru:tɪŋ] – zakoreniť, opierať o;
- **tailored** ['teɪləd] – ušité na mieru.

por. Mgr. Slavomír Krajňák,
kaplán zmiešaného
mechanizovaného práporu
Trebišov

DUCHOVNÉ SLOVO

Podstata viery

Veľká noc – Pascha nie je len jeden sviatok z mnohých, ale je sviatok sviatkov, keďže prináša završenie záchrany človeka Bohom, ktorý pozná aj najtajnejšie túžby ľudského srdca. Tou najtajnejšou túžbou pre každého človeka je byť dokonale šťastným. Paradoxom však je, že prípravu na najväčší a najradostnejší sviatok kresťanov nazývame Veľký pôst.

A pôst znamená byť hladný, nezabávať sa, stíšiť sa, odriekať si niečo, a to nemá nič spoločné s dokonalým šťastím, po ktorom človek túži. Keďže túžba byť dokonale šťastným je pre nás smerodajnou, hľadáme tam, kde to poznáme. Dobrým príkladom sú, samozrejme, peniaze. Je to dobré, keď ich človek má a horšie, keď ich niet. Potom sláva, zdravie, mladosť, moc, rodina... No všetky tieto priority života majú jedno spoločné – sú dočasné. Do naháňačky o dokonalé šťastie, neraz v strese, v rýchlosti života, v pracovnom nasadení, vstupuje Boh a ponúka niečo, čo je z pohľadu ľudského rozumu, poznania a prežívania neprierodné. Dokonalé šťastie, rozmenené na drobné – hlboký, neprekonatelný pokoj v každej situácii života, nádej a láska presahujúce každú stratu a bolesť, prechádzajúce cez skutočnosť smrti, to všetko skrze istotu viery. Ako sa to dá dosiahnuť?

Keďže človeka stvoril Boh na svoj obraz a podobu, vložil doň obrovskú túžbu po dokonalosti, ktorú vlastni iba Boh sám. Porucha v človeku vytvorená hriechom je trvalá a z ľudského pohľadu je neodstrániteľná. Preto sa Kristus stal človekom, lebo človek nie je schopný opraviť, čo pokazil. Je čas osloviť Krista, cez úprimnosť srdca, cez uvedomenie a priznanie si vlastnej bezmocnosti pred Bohom aj pred sebou. Aj na dosiahnutie poznania vlastnej neúprimnosti a bezmocnosti je potrebné vynaložiť dosť síl a na to je potrebný Veľký pôst.

Keď Boha nevidíme očami a nepočujeme ušami, treba ho vidieť a počuť srdcom skrze vieru. Cez pôst ako cestu. Prijmeme pozvanie.

Kolegyne v teplákoch

Nerovnomerné rozvrhnutie pracovného času, špecifiká funkcií, do ktorých sú vojačky zaradené, a časté plnenie operatívnych úloh zapríčiňuje, že najmä v menších vojenských jednotkách je takmer nemožné, aby sa ženy – vojačky vôbec stretli na telovýchove v dostatočnom počte na skupinovú aktivitu. Keď sa im to aj podarí, k využitiu ihriska sa mnohokrát nedostanú.

Muži, ktorí sú v niekoľkonásobnej početnej prevahe, jednoducho zaberú športovú plochu pre seba. Len v ojedinelých prípadoch sú profesionálky ochotné vytvoriť s mužmi zmiešané športové družstvá. Okrem toho v útvaroch dominujú v obľúbenosti najmä typicky mužské športy, ako sú futbal a florbal. Ženy odrádza aj tvrdosť a agresivita mužom prirodzene vlastná, ktorú práve prostredníctvom športu ventilujeme. A priznajme si – športová ponuka útvarov je orientovaná prednostne na mužov.

Realita praxe a možnosti

Vojačky sa teda okrem tradičnej prípravy na disciplíny ročného preskúšania venujú predovšetkým rôznym formám aerobiku, pilatesu, tae-ba, zumbé, prípadne spinningu. Ako motiváciu na tento druh aktivít uvádzajú cvičenie v skupine, sprievod hudby, rytmiku pohybov a zaraďovanie tanečných prvkov.

S úmyslom tvarovania postavy niektoré kolegyne posilňujú. Masovejšiemu záujmu o činky bránia pretrvávajúce chybné názory vyplývajúce z absencie hlbších poznatkov z fyziológie telesných cvičení. Obavy z nárastu mohutných svalov po cvičení so závažím sú naozaj neopodstatnené. V porovnaní s mužmi sa zameriavajú prevažne na svalstvo dolných končatín a brucha. Vďaka tomu dosahujú mnohé z nich vysokú výkonnosť pri testovaní z „brušákov“. Z aeróbných aktivít trávia dosť času, paradoxne aj v letnom období na steperoch a orbitrekoch. Treba však upozorniť, že konkrétne na takýchto typoch prístrojov nie je reálne možné docieľiť želaný vyšší energetický výdaj. Ak teda

nezvítajú túžbu po čerstvom vzduchu, alebo to počasie jednoducho neumožňuje, vhodnejšie je uprednostniť na reguláciu hmotnosti bežecké pásy, spinningové bicykle či veslárské trenažéry. Pri chýbajúcom zložitejšom materiálovom vybavení svoju funkciu splní aj skákanie cez švihadlo, alebo energeticky mimoriadne náročný kick-box, aerobic, či boxovanie do zaveseného vreca. Za vyskúšanie určite stojí v minulosti obľúbený bedminton, softtenis a dnes aj čoraz dostupnejší squash. Výborným tipom, určeným na tréning mimo kasárenských priestorov je aj korčuľovanie, či už na ľade, alebo v letnom období na kolieskových korčuľoch. Práve pri tejto aktivite dochádza totiž k spaľovaniu tukov z dôvodu zaťažovania veľkých svalových skupín. Z kolektívnych športových hier si v našich OS SR udržiava tradíciu ženský volejbal.

Pozitívom posledných rokov je vývoj situácie v behu a čiastočne v cyklistike. Prednosťou je ich využitie aj ako formy dopravy z domova na pracovisko a späť. Každý rok pribúda počet vojakiek s absolvovaným polmaratónom.

Zaujímavú situáciu možno pozorovať v rámci preventívnych rehabilitácií v Tatranských Zruboch a Smrekovici. Mnohé kolegyně

prichádzajú už z domu so starostlivo zostaveným plánom turistických trás. Patria medzi vážnejších a usilovnejších turistov, čo prezrádza aj letný pohľad na kvalitu ich výstroja. Väčšina z nich používaním oporných paličiek počas turistiky vlastne robila nordic walking (severskú chôdzu) už dávno predtým, ako táto aktivita oficiálne prišla na Slovensko do módy.

Prvoradá je motivácia

Podceňovanou súčasťou služobnej telesnej prípravy sú regeneračné procedúry. Vo vojenských podmienkach prichádza do úvahy predovšetkým fínska sauna. Tam kde ju majú k dispozícii, odporúčame ju využívať prednostne počas jesenných a zimných mesiacov na posilnenie imunitného systému. Pravidelným saunovaním sa dá významne znížiť počet dní práceneschopnosti pre chrípkové ochorenie. A to by malo byť v záujme každého dobrého veliteľa.

Dôležitým prvkom v zostavovaní športovej ponuky by okrem potreby dosiahnutia kondičných cieľov malo byť zohľadnenie úlohy motivácie k činnosti v danej cieľovej skupine. Zodpovedným funkcionárom odporúčame pokúsiť sa vziť do pozície žien a ich možnosti na praktickú realizáciu služobného telocviku v útvaroch. Nezľaknúť sa upodozrievania z pozitívnej diskriminácie a zaradiť do ponuky aktivity určené výhradne pre vojačky. V prípade nedostatočnej materiálovej základne hľadať dostupné možnosti hoci aj mimo kasárenských objektov. Lebo aj keď si kolegyně vojenské povolanie zvolili dobrovoľne a počítali s tým, že predpísaným obľadením sú maskáče a nie kostým, len ťažko ich nalákate na dobrovoľné okopávanie si členkov pri futbale a nácvik sebaobrany.

Špecifikom ženskej telovýchovy, ale aj výcviku v telesnej príprave je potreba rešpektovať osobitosť ženského organizmu. Regulovanie obsahu a zníženie intenzity zaťaženia počas menštruácie a tehotenstva by malo byť samozrejmosťou. Trpezlivosť a opatrné zvyšovanie záťaže organizmu si vyžaduje aj obdobie návratu do pracovného prostredia z materskej a rodičovskej dovolenky.

Napriek špecifickosti a úskaliam služobného telocviku vojačky nijako nezaostávajú vo výkonnosti pri ročných previerkach. Naopak pri štatistickom skúmaní výsledného hodnotenia sa ukázalo, že ich priemerné hodnotenie je dokonca mierne lepšie ako u nás mužov.

Text: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav ŠTUBŇA, telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

„Auú, to bolí“ Bolesti a duša II

V predchádzajúcich storočiach sa na bolesť nazeralo ako na sprievodný jav rôznych telesných ochorení, nie ako na samostatnú diagnózu. Moderná diagnostická sústava už skúma a vníma bolesť ako samostatný jav. O bolestivej poruche hovoríme vtedy, keď sa bolesť zmenila z príznaku na chorobu, to znamená, keď stratila svoju výstražnú funkciu a osamostatnila sa. Veď všetky bolesti vznikajú v mozgu, presnejšie povedané, spracovaním bolestivých impulzov bolesti mozgom. Prežívanie dlhodobých bolestivých stavov vyvoláva napätie, ktoré ak nie je adekvátnym spôsobom redukované môže prerásť do depresie či generalizovanej úzkostnej poruchy. Postihnúť sa často sťažujú na bolestivé napätie v oblasti pliec, paží, krížov, kĺbov a svalstva. Okrem toho sa môžu vyskytovať chronické bolesti žalúdka a čriev, bolesti konečníka, bolesti pri vylučovaní, bolesti čeluste a sánky, bolestivá menštruácia a chronické bolesti podbruška u žien. Ak sa dôkladným vyšetrením týchto stavov nedospeje k organickej príčine bolesti, stanovuje sa diagnóza „somatoformná bolestivá porucha“. Táto porucha sa veľmi ľahko stáva chronickou, najmä v prípadoch, ak nedôjde k psychosociálnemu porozumeniu choroby. Po vylúčení priamych organických príčin je v čo najkratšom čase vhodné začať intervenciu v rámci multiprofesijnej terapie. Komplikáciou týchto stavov býva to, že sa postihnúť zubami, nechťami držia zaužívaných predstavy „Mám to predsa v tele, a nie v hlave – nie som blázon!“ Terapia je šitá na mieru individuálnym potrebám klienta s prihliadnutím na emocionálne či psychosociálne stresové faktory, ktoré poruchu vyvolali, a tie psychické problémy, ktoré sa objavili ako následok choroby.

Obnovený vojnový cintorín z prvej svetovej vojny v obci Stebník pri Bardejove (KVH Beskydy)

Vpád ruskej armády

na severovýchodné Slovensko

Územie dnešného Slovenska sa stalo priamym bojiskom prvej svetovej vojny (východného frontu) len na relatívne krátky čas a okrajovo na prelome rokov 1914 – 1915. Po sérii porážok rakúsko-uhorských armád v septembri 1914 sa ruské vojská už koncom mesiaca dostali do jeho blízkosti.

Dňa 29. novembra 1914 ruská armáda prenikla na severovýchodné Slovensko a postupne začala vytláčať rakúsko-uhorské jednotky z ich výhodných obranných postavení. 30. novembra 1914 padol do ruských rúk Zborov a 1. decembra 1914 po tvrdých bojoch aj Bardejov. V dôsledku úspešného rakúsko-uhorského protiútok pri Limanovej však ruská armáda začala už 8. decembra 1914 z ťažko dobytého územia ustupovať. Opätovne preniknúť na toto územie sa jej však napriek tomu podarilo už 29. decembra 1914. Opäť bol obsadený Zborov a s ním ďalšie desiatky obcí Šariša a Zemplína. Počas niekoľko mesiacov trvajúcich bojov na slovenskom úseku Karpát do konca apríla 1915 mala rakúsko-uhorská armáda takmer 100 000 padlých. Prítomnosť ruskej armády v Karpatoch dávala mnohým slovenským národovcom dôvod na radosť, no ten sa s jej ústupom koncom apríla 1915 rozplynul. Obrovské materiálne škody, spôsobené prvou svetovou vojnou v tomto regióne sa odstranili ešte v medzivojnovom období.

Ján Botto (1876 – 1958)
– básnik v rovnošate

Významný predstaviteľ slovenskej literárnej moderny, známy aj pod pseudonymom **Ivan Krasko**, absolvoval pred prvou svetovou vojnou prezenčnú službu ako tzv. jednoročný dobrovoľník v rokoch **1897 – 1898**. Po vypuknutí „Veľkej vojny“ narukoval k domobraneckému etapnému práporu 16/III v Jelšave. S touto jednotkou bol prevelený do frontového pásma. Tu pôsobil ako dôstojník etapy a neskôr aj ako dôstojník zodpovedný za pracovné nasadenie zajatcov. V čase vpádu ruskej armády na územie dnešného Slovenska takmer denne písal listy svojej manželke, ktoré sú dnes zaujímavým prameňom pre poznanie vojenských dejín konkrétneho obdobia i hĺbky ich manželského zväzku.

Mgr. Peter Chorvát, PhD.
Vojenský historický ústav

Úspešná húfnica

152-mm kanónová húfnica ML-20, vzor 1937, evidovaná pod číslom 6107, tvorí súčasť zbierky Vojenského historického múzea – Múzejného oddelenia Svidník. V súčasnosti je umiestnená v Parku bojovej techniky v blízkosti centrálnej budovy múzejného oddelenia.

Práce na vývoji 152-mm kanónovej húfnice vz. 1937 s označením ML-20, sa začali v roku 1936. Nová zbraň mala vo výzbroji Červenej armády nahradiť dovtedy používaný, no už nevyhovujúci 152-mm kanón vz. 1910/34.

Moderná konštrukcia

Navrhnutá zbraň mala na to obdobie modernú a prepracovanú konštrukciu, ktorú okrem hlavne tvorila lafeta, pozostávajúca z kolísky s úšťovou brzdou, vrchnej lafety, námerových a odmerových ovládačov, vyvažovacieho mechanizmu s ochrannými štítmí, spodnej lafety s dvoma lafetovými ramenami s podvozkom, lafetového štítu, mieridiel a delového ďalekohľadu a kolesna určená na dopravu dela.

Továrenské testovanie sa uskutočnilo 6. novembra 1936 a v decembri nasledovalo testovanie v teréne. Po vyhodnotení testov bolo navrhnuté nahradiť lúčové kolesá kolesami na disku, posilniť pružiny a prijať štít typu ML-15. V roku 1937 nasledovali vojskové skúšky, v ktorých prototyp uspel a bol prijatý do výzbroje Červenej armády pod úradným názvom: 152-mm kanónová húfnica vzor 1937. Sériová výroba v Per-

Základné technicko-taktické údaje:

Kaliber: 152,4 mm
Obsluha: 9 ľudí
Rýchlosť strelby: 3 – 4 výstrelů/min
Maximálna rýchlosť na ceste v závese za ťažným vozidlom: 20 km/h
Výška palebnej línie: 1 613 mm
Dĺžka hlavne: 4 412 mm (bez úšťovej brzdy)
Dĺžka vývrtu hlavne: 4 240 mm
Hmotnosť v bojovej polohe: 7 128 kg
Hmotnosť v prepravnej polohe: 7 930 kg
Rozmery v prepravnej polohe: dĺžka: 8 180, **šírka:** 2 345, **výška:** 2 270 mm
Rozsah námeru: od -2° do 65°
Rozsah odmeru: 58°
Hmotnosť strely: 43,5 kg
Počiatková rýchlosť strely: 655 m/s
Dostrel: 17 265 m
Prechod z prepravnej do bojovej polohy: 8 – 10 min

me sa začala v roku 1937. Ako prvá ju do svojej výzbroje dostala 41. delostrelecká brigáda Červenej armády. Do ukončenia produkcie v roku 1946 bolo vyrobených 6 884 húfníc.

Íšlo o jeden z prvých delostreleckých systémů, v ktorom prevažujú vlastnosti húfnice nad vlastnosťami kanóna vďaka unikátnej kombinácii rôznych výškových uhlov a počiatkovej rýchlosti strely, pri výbere z veľkého množstva streliva. To umožňovalo strieľať plochou dráhou letu alebo strmou trajektóriou. Pri preprave sa najčastejšie používali ťažké pasové delostrelecké ťahače. Prechod z prepravnej do bojovej pohotovosti trval 8 – 10 minút.

Využívali ju aj Nemci

Okrem ničenia typických delostreleckých cieľů sa okrajovo využívala aj na protitankový boj. Jej najznámejšie zapojenie do nich bolo v bitke pri Kursku, keď štandardné protitankové zbrane nestačili na nové nemecké tanky a samohybné delá. Po vpáde do Sovietskeho zväzu nemecká armáda niekoľko stoviek 152-mm kanónových húfníc ukoristila. V Nemecku táto zbraň dostala oficiálny názov 15,2 cm KH.433/1(r) a vo veľkej miere sa používala v boji proti Červenej armáde. Vo februári 1943 Nemci dokonca pre túto zbraň začali masovú výrobu streliva.

O jej kvalitách zrejme najlepšie vypovedá skutočnosť, že od skončenia druhej svetovej vojny do konca 20. storočia bola zavedená do výzbroje viacerých štátů a použitá v mnohých ozbrojených konfliktoch.

Text a foto: PhDr. Peter Nastišin

VHÚ – VHM Piešťany – Múzejné oddelenie Svidník

152-mm kanónová húfnica ML-20 vzor 1937 zo zbierky Vojenského historického múzea – Muzejného oddelenia Svidník